

2009/II

Anketa 1989/2009

Je to už dvacet let od sametové revoluce a zanedlouho to bude dvacet let od obnovení samostatnosti obou fakult naší školy. Dvojí důvod k anketnímu pozastavení, k němuž jsme vyzvali několik osobností spjatých s Janáčkovou akademií:

- 1) Kde vás zastihl (jak jste prožil/a) listopad 1989?**
- 2) Podílel/a jste se na porevoluční proměně Janáčkovy akademie a obnovení jejích samostatných fakult?**
- 3) Co se podle Vás za těch dvacet let podařilo a co si dlužíme (na JAMU, ve společnosti)?**

1) Listopad 1989 mě zastihl v Brně, účastnila jsem se několika shromáždění občanů na náměstí Svobody, zvonilo se klíči a byla tam nádherná bojovná atmosféra. Na JAMU bylo založeno Občanské fórum a naši studenti a studenti Filozofické fakulty MU vstoupili jako první v Brně do stávk.

2) Na naší škole byla ustavena tzv. Akademická rada, předchůdce pozdějších senátů. Měla dvě komory o stejném počtu členů – studentskou a pedagogickou. Výuka byla zastavena a stávkující studenti zajížděli do různých měst informovat místní obyvatele o vzniklé situaci a přesvědčovat je o nutnosti změny režimu. Předsedou Akademické rady byl student divadelní režie Petr Veselý. Ten jednoho dne oznámil, že členové studentské komory navrhnou na funkci nového rektora Petra Holečka, absolventa činoherní režie, který v té době pokračoval ve studiu umělecké aspirantury. Pedagogická komora byla tímto návrhem zaskočena, neměli jsme dosud vlastní návrh. Usnesli jsme se, že navrheme, aby v rektorské funkci pokračoval dosavadní rektor, prof. dr. Vladimír Hudec, který byl jmenován již za starého režimu, ale byl to člověk velmi seriózní. Byla svolána celá akademická obec, aby se k těmto dvěma kandidátům vyslovila. Výsledek byl naprosto patový. Většina prohlásila, že nebude volit ani jednoho z navržených.

Po této schůzi jsme se sešli s několika kolegy a studenty v klavírní třídě a někdo – dodnes nevím kdo – vyslovil návrh, abych na tuto funkci kandidovala. Snad k tomu přispěla i skutečnost, že jsem byla patrně jediným profesorem této školy bez členství v KSČ. Vůbec jsem s něčím takovým nepočítala a vyžádala jsem si čas na rozmyšlenou. Druhého dne ráno mě čekala delegace studentů s podpisovým archem, kde bylo asi 75 podpisů podporujících mou kandidaturu. Sdělila jsem jim, že si o celé věci ještě promluvím se současným rektorem. Asi po hodinové rozmluvě mě prof. Hudec přesvědčil, abych kandidaturu přijala. Tehdy volila rektora celá akademická obec. Získala jsem asi 75 % hlasů, Petr Holeček asi 20 %.

Za svůj hlavní úkol jsem pokládala stabilizaci pedagogického sboru a vybavení školy důstojným prostředím. Tehdy jsme měli jedinou budovu na Komenského náměstí, která byla v havarijním stavu. Neměli jsme žádné koleje a divadelní Studio Marta bylo v ubohém stavu, zatékalo tam a proháněli se tam potkani.

Pokračování na straně 2–7

VOLBA REKTORA JAMU

Po veřejném zasedání dne 13. 10. 2009 se akademický senát usnesl nadpoloviční většinou hlasů na návrhu na jmenování prof. Ing. MgA. Ivo Medka, Ph.D., rektorem JAMU na příští funkční období. Návrh byl postoupen prezidentovi republiky. Druhé funkční období současného rektora prof. PhDr. Václava Cejpků končí 31. ledna 2010.

wnitř číslo:

Vzpomínka na Velkou listopadovou revoluci

Za profesorem Josefem Karlíkem

Chvála nejen knihovny

2x ERASMUS

V nové rubrice o projektech JAMU

Divadelní fakulta promlouvá k Neslyšícím

Kdyby tisíc kontrabasů

Doktorandská konference na Hudební fakultě

Pokuta pro Vladimíra Menšíka

— V červnu 2009 se stal čestným doktorem JAMU francouzský hudební skladatel a proslulý dirigent Pierre Boulez

V té době jsme byli jednofakultní školou. V dubnu 1990 se podařilo prosadit vznik samostatné divadelní fakulty. Tehdy měly divadelní obory pouze dvě katedry. V prvních revolučních týdnech odmítali studenti navštěvovat výuku některých pedagogů a vyslovovali jim nedůvěru. Asi půl roku platil zákon umožňující dát výpověď těm pedagogům, kteří nesplňují odborné a morální požadavky nezbytné pro vysokoškolské učitele. Využila jsem několikrát tento zákon, nebylo však snadné přesvědčit některé kolegy, že musí školu opustit. Bylo třeba napravovat křivdy spáchané minulým režimem a umožnit návrat pedagogů, kteří po sovětské okupaci museli školu opustit. Nejvíce kritiky se dostalo učitelům divadelních oborů. Podařilo se nám prosadit vypsání konkurzů na všechna učitelská místa nové fakulty, škola získala řadu předních osobností. Prosazení těchto změn nebylo pro mě lehké, na kolegiu rektora jsem měla jediného spojence, prorektora Jiřího Skovajsu, ostatní nepřáli zásadním změnám. Největší oporou mi byli studenti.

V podzimním semestru 1990 měla již každá fakulta svého děkana, Hudební fakulta Jiřího Skovajsu, Divadelní fakulta Josefa Kovalčuka. Novými prorektory byli jmenováni Alois Hajda a Arnošt Parsch. Při výběrovém řízení na kvestora byl vybrán Eduard Gondek. Měla jsem skutečně štěstí na výborné spolupracovníky, na které jsem se mohla plně spolehnout. Byli jsme dobře sehraným týmem.

Zároveň s novým pedagogickým sborem bylo nutno školu vybavit novými prostorami. Za celá má tři funkční období jsme nevyšli z rekonstrukcí a získávání nových budov. Nejdříve to byla Marta a pak, po krátkém období fungování Divadelní fakulty v prostorách bývalého Krajského výboru KSČ, jsme získali budovu na Mozartově ulici, o kterou jsme svedli tvrdý boj. Dále jsme zcela rekonstruovali budovu na Komenského náměstí, získali prostory pro rektorát na Beethovenově ulici a posléze bývalý hotel Astoria, nynější Astorku, kde je studentská kolej, knihovna a výukové prostory. Výuka na obou fakultách se postupně rozšiřovala o řadu nových předmětů. Navázali jsme mezinárodní kontakty se sesterskými školami ve Vídni, Štýrském Hradci, Stuttgartu, Dallasu a řadou dalších. Dvakrát jsem se účastnila světového summitu rektorek ve Washingtonu a v Oaklandu. Byli jsme první vysokou uměleckou školou, která získala akreditaci na doktorské studium. Využila jsem nové možnosti

— Herci studiových divadel na náměstí Svobody —

a oslovila jsem světového pianistu Rudolfa Firkušného a nabídla mu udělení prvního čestného doktorátu JAMU. Mistr Firkušný nabídku přijal.

Jeho promoce čestným doktorem se uskutečnila v zasedacím sále nynějšího Ústavního soudu, byla to jedna z nejkrásnějších událostí, kterou jsem za svého působení zažila. Ještě dvakrát jsem byla zvolena rektorkou JAMU. Pracovala jsem v této funkci do roku 1997. Za celou dobu jsem byla jedinou ženou mezi rektory. V době svého působení jsem měla příležitost se setkat s mnoha významnými osobnostmi, dokonce jsem měla možnost si promluvit s anglickou královnou.

3) Za uplynulých dvacet let se podařilo vybudovat vysokou uměleckou školu evropské úrovně. Za velký dluh Brna považuji absenci koncertního sálu pro symfonickou hudbu, bez kterého se naše město nemůže řadit mezi významná kulturní centra. Pro tuto věc musíme bojovat stále, všude a s větší energií. Jsme tím dlužní odkazu Leoše Janáčka.

Alena Veselá

1) Listopadové události mě zastihly v činohře tehdejšího brněnského Státního divadla, kde jsem druhým rokem pracoval jako dramaturg. Divadla byla tím prvním nástrojem a šířitelem převratových myšlenek. Také v Mahenově divadle jsme pořádali místo představení diskuse s publikem, podnikali jsme výjezdy do kraje – do škol, podniků a měst na občanská shromáždění, kde se doslova „lámal chleba“ – záleželo tehdy velmi na tom, jestli se k protestům přidá většina obyvatel. Ty dny byly nesmírně vyčerpávající, plné napětí a hektické činnosti, ale přitom přinášely člověku pocit naděje, radosti a zadostiučinění. Myslím, že opravdovost našeho tehdejšího usilování a jakási jeho definitivnost (vědomí, že jde o všechno a nepůjde to odvolat), je důvodem toho, že bych nikdy nevyslovil větu, kterou občas zaslechnu: tenkrát (rozuměj za totality) to bylo lepší. Nebylo. Dnes je plno problémů, ale všechny můžeme řešit nebo se o to aspoň pokoušet, což tehdy možné nebylo. Byla to doba bez naděje a bez budoucnosti.

2) V revolučních dnech jsem se záhy ocitl v blízkém kontaktu s paní profesorkou Štěpánkovou-Veselou, která byla zvolena rektorkou JAMU a která i se mnou konzultovala, jak formovat novou Divadelní fakultu. Stal jsem se spolu s Josefem Kovalčkem jakýmsi interním konzultantem pro věci Divadelní fakulty. Josef Kovalčuk byl jmenován prvním

— Studenti JAMU demonstrující —

děkanem obnovené fakulty a já jsem byl zvolen předsedou Akademické rady JAMU, pak předsedou Akademického senátu fakulty a JAMU; do r. 1994, kdy jsem se stal proděkanem Divadelní fakulty, jsem působil v těchto nově konstituovaných orgánech, které byly nositeli akademických svobod. V r. 1990 jsme s prof. Kolmanovou – o prázdninách – dávali dohromady první zárodek Statutu JAMU. Pokoušeli jsme se zformovat strukturu akademické obce, aby začala fungovat tak, jak je v demokratické společnosti zvykem. Myslím, že na JAMU – stejně jako na českých vysokých školách obecně – se to podařilo velmi rychle. Bylo to díky tomu, že toto prostředí se podařilo rychle kultivovat a také proto, že se brzy „rozjely“ intenzivní kontakty se zahraničními vysokými školami, které zdejšímu akademickému prostředí velmi ochotně a účinně pomáhaly. Na obnovené Divadelní fakultě jsem začal působit v interním pracovním poměru jako pedagog dějin divadla a později dramaturgie.

3) Podařilo se proměnit strukturu JAMU, vybudovat nové obory, přizvat opravdu schopné pedagogy a spolupracovníky, tam, kde to ještě šlo, napravit spáchané křivdy, vychovat absolventy, kteří se stali významnými umělci ovlivňujícími podobu českého kulturního života a z nichž mnozí dnes sami na JAMU působí a spoluurčují její další vývoj... Považuji to skoro za zázrak. Přitom je to vlastně normální běh lidského života a přirozený rozvoj jedné instituce. Jen nám byla ta normálnost dlouho odepřena... Podobně tomu bylo ve společnosti – změny, které proběhly, jsou nedozírné a neuvěřitelné a znamenají naprosto zásadní proměnu způsobu života v této zemi. Samozřejmě, že se leccos zvrtilo, objevila se spousta vychytralců a podvodníků, grázlů a hochštaplerů, mnohdy se zdá, že je jich většina a že vše ovládají. Věřím, že to není pravda. Je celkem normální, že věci hodně pokazené se dlouho spravují a někdy se to příliš vleče. Ale to je důsledek naší nedostatečnosti, liknavosti, malé ostražitosti a naivity. Za krátkou dobu nelze dosáhnout všeho. Faktem je, že se dalo dosáhnout více, mohli jsme být důslednější. Také na JAMU. Občas – kvůli únavě, pohodlnosti a právě z nedůslednosti – jsme byli pomalí, málo aktivní a dynamičtí. A tak jsou kolem nás různé nešvary, zlozvyky a otravnosti, na které se rozčilujeme. Co to je? Ne vždy ideální organizace vlastní práce, větší propojenost a návaznost jednotlivostí, kvalitnější komunikace a předávání informací (ne vždy

poskytujeme dostatek informací a ne vždy jsme ochotni informace přijímat), větší ochota ke spolupráci, malá ochota naslouchat, dál se vzdělávat... Ale posun, který nastal, je naprosto zásadní. Na JAMU i ve společnosti.

Václav Cejpek

1) Na odboru kultury Krajského národního výboru v Brně – uť, byla to síla.

2) Měla jsem to štěstí. Tehdy pověřený děkan Divadelní fakulty Josef Kovalčuk mě od 17. 9. 1990 přizval jako tajemnici fakulty k jejímu reálnému vytvoření – působili jsme v budově bývalého KV KSČ na Burešově ulici (dnes budova Nejvyššího soudu) v jejím levém bočním traktu. Výuka začínala za 14 dnů a my měli asi tak 12 místností, zařízení jako kanceláře, cca 60 studentů a 20 pedagogů, asi tak 10 praktikáblů, 10 cvičných židlí, dva magnetofony, dva psací stroje značky Jadran a jednu ledničku. Studio Marta byla tehdy velká zející díra v zemi – procházelo celkovou rekonstrukcí. Měli jsem ale také obrovskou vůli a chuť vybudovat vše od základů, tak tvůrčí a dělné prostředí už se asi nebude opakovat.

3) JAMU má dnes 670 studentů, téměř 30 studijních oborů v rámci tří studijních programů, 250 zaměstnanců, působí v 7 budovách (z toho 3 vlastní). Důležitější však je, že umělecké i vědecké výsledky práce školu staví mezi prestižní vysoké školy u nás i v Evropě. Trochu nám však chybí ta otevřenost, spontánnost a tah na branku, které byly před 20 lety samozřejmé.

Ve společnosti – jsme svobodní, kam se však poděla slušnost, tolerance, etika?

Lenka Valová

1) Několik měsíců předtím jsem se stal uměleckým šéfem Divadla bratří Mrštíků – dnes Městského divadla v Brně. Pár dní po 17. listopadu jsme vstoupili do stávký. Herci společně se studenty JAMU denně vyjížděli do různých závodů a míst vysvětlovat smysl vzpoury proti praktikám režimu, protože sdělovací prostředky nesdělovaly nic. Na jevišti a divadelním dvoře se konala spontánní setkání a vášnivá diskuse.

2) Zúčastnil jsem se schůzky, která byla svolána do Malé zkušebny Mahenova divadla, kde jsme prof. Veselý přislíbili spolupráci na proměně školy. Ale o tom jistě budou hovořit jiní.

— Josef Abrahám mezi kolegy v Mahenově divadle —

O něco později, abych vůbec mohl učit, jsem prošel konkurzem před komisí, jíž dominovali Bořivoj Srba a Otomar Krejča.

3) Podařilo se toho víc, než jsem očekával (na JAMU), ale víc, než jsem očekával, se toho taky nepodařilo.

Mravní étos studentského zájmu o budoucnost společnosti je víc a víc přehlušován odpornými kauzami, bojem o moc a hmotné statky. Často si taky v duchu připomínám, co mi při jisté příležitosti řekl polský herec a rektor krakovské divadelní akademie Jerzy Stuhr: „Všeho je moc a nic nemá váhu.“ A bojím se zeptat, zda by dnes mnohým novodobým papalášům vadilo, kdyby divadla přestala hrát.

Miroslav Plešák

1) Jako tehdejšího studenta JAMU mne události naplno zastihly až v pondělí 20. listopadu, kdy po příchodu do budovy na Komenského náměstí někdy v dopoledních hodinách, jsem byl „odchytnut“ tehdy velmi aktivními studenty herectví v čele s režisérem Petrem Veselým: v aule proběhne setkání studentů JAMU se studentem DAMU Jakubem Špallem – přímým účastníkem masakru na Národní třídě v Praze. Setkání bylo euforické, emotivní a šokující svou otevřeností – poprvé jsem byl svědkem veřejného jednání, které bylo oproštěno od všudypřítomné komunistické propagandy – nic než holá a jako pramen tryskající pravda o studentském pochodu na Albertov. Vše se sesypalo velmi rychle: závěrem setkání padlo rozhodnutí, že studenti JAMU vstoupí do stávky, byl sestaven stávkový výbor, do kterého mne navrhl, pokud si dobře vzpomínám, Petr Pomkla, rovněž člen výboru, nynější 1. flétnista Filharmonie Brno. Zavalil mne docela předtím nepoznaný příval strachu a svírání žaludku: teď už jde opravdu o všechno, blesklo mi hlavou, jestli to „nedopadne“, můžu čekat vyhazov na všech frontách – ze školy, z filharmonie (kde jsem nedlouho před tím vyhrál konkurz), z dalších slibně se rozvíjejících uměleckých aktivit... Ale vlastně ani nebyl na přemýšlení čas: hned poté se konalo podobné shromáždění na dvoře Filozofické fakulty tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, kde se dospělo k obdobnému rozhodnutí – JAMU a FF UJEP byly tedy prvními školami v Brně, kde začala studentská stávka. Večer kolem šesté hodiny jsme kráčeli na náměstí Svobody zažít první listopadovou demonstraci v Brně, na kterou přišlo asi 30 tisíc lidí. Jaká bude reakce policie – tehdejšího SNB – jsme opravdu nevěděli, a dalo se předpokládat, že nebude o nic mírnější, než před třemi dny v Praze... Ten první den studentské stávky v Brně se mi nejvíce vryl do paměti, byl to skutečný zlom.

2) Jako člen stávkového výboru a později Akademického senátu jsem samozřejmě byl přítomen prvním krokům k osamostatnění fakult a celkově nové organizační a výukové struktury školy. Byly to opravdu průkopnické dny – senát musel schválit řadu nových dokumentů, zvolit nového rektora, zorganizovat volby do fakultních senátů apod. V senátě zasedaly vynikající osobnosti: za všechny bych jmenoval například skladatele prof. Miloslava Lštivana nebo nynějšího rektora prof. Václava Cejпка.

3) Myslím, že se podařilo hodně dobrých věcí: obě fakulty mají široké zahraniční kontakty, studium je více strukturované, rozmanitější, odbornější a intenzivnější než před

dvaceti lety. Na fakultách zakotvily výrazné umělecké osobnosti, některé obory jsou na špičkové úrovni a celkové zázemí školy (budovy a jejich vybavenost) je vynikající. Co si ještě na JAMU dlužíme je snad ještě více zřejmý princip sounáležitosti jako vnímání celku – někdy jakoby chyběl jakýsi pocit hrdosti, že máme školu s takovou tradicí – podívejme se např. na plejádu úspěšných pražských herců, kteří téměř všichni studovali na JAMU, nebo na vynikající instrumentalisty, pěvce a dirigenty působící v našich předních orchestrech a scénách. Na druhé straně je však potřeba vzít v úvahu skutečnost, že požadavky na současné umělce se zvyšují, očekává se od nich širší záběr ve vzdělání, větší flexibilita a otevřenost. Právě posledně jmenované vlastnosti někdy chybí, alespoň pokud mohu hovořit za Hudební fakultu: u některých pedagogů i studentů převládá konzervativní princip ve výuce a v celkovém očekávání toho, co mohou od studia získat. Žijeme na prahu 21. století, dnes už není možné zcela vycházet z učebních postupů tvořených v padesátých a šedesátých letech, jakkoli to byly principy úspěšné a ve své době aktuální. Zkrátka stále máme ještě co zlepšovat ve srovnání se světovými špičkovými školami takového formátu jako je například Sibeliova Akademie v Helsinkách, Akademie F. Liszta v Budapešti nebo Univerzita v Grazu.

A co si dlužíme ve společnosti? Toleranci, lepší disciplínu, sounáležitost, vytrvalost, zájem o věci veřejné. Myslím, že zvláště toho posledního se nám opravdu nedostává.

Vít Spilka

1) V listopadu 89 jsem byl dramaturgem HaDivadla, měli jsme velkou asi 10denní přehlídku inscenací v pražském Junior klubu Na Chmelnici, což bylo v 80. letech centrum alternativní hudební (kapely nové vlny atd.), divadelní a výtvarné kultury. 17. listopadu za námi přijelo Divadlo na provázku a měli jsme společně uvést 4 reprízy scénického časopisu Rozrazil – 1/88 – O demokracii (téměř 4 hodinové představení se kvůli obrovskému diváckému zájmu hrálo 2x denně). Šlo o kultovní inscenaci, která byla poprvé uvedena 21. října 1988 a jejíž součástí byla i původní hra Václava Havla Zítřa to spustíme, napsaná právě pro Rozrazil (jméno autora tenkrát ovšem nemohlo být uvedeno). Inscenace byla na svou dobu velmi odvážná, byla také několikrát zakázána, na nás jako na její tvůrce byla dokonce připravována obžaloba. V průběhu večerního představení 17. listopadu se za námi Na Chmelnici dostavil brněnský student Roman Ráček, který byl těžce zmlácený při studentské demonstraci na Národní třídě. Kolegové Petr Oslzlý a Břetislav Rychlík ho ihned pozvali na scénu, kde autenticky podal svědectví o tom, co se na Národní třídě stalo. Bylo to patrně první veřejné svědectví o těchto událostech. Druhého dne se zástupci obou souborů – Divadla na provázku a HaDivadla zúčastnili setkání divadelníků v Realistickém divadle, kde se výrazně zasloužili o to, že se divadla rozhodla připojit ke studentským protestům a zahájit stávku divadel. Díky tomu události nabraly rychlý spád a vlna protestů se rozšířila po celé republice. Odpolední představení Rozrazilu mělo být hráno v 16 hod., místo něho však právě v tuto chvíli začala

stávka. Já jsem však měl smůlu, že jsem přímo u těchto událostí osobně nebyl, protože jsem se den předtím vrátil do Brna, abych dokončil práci na scénáři druhého dílu Rozrazilu – O ekologii. Zkoušet jsme měli začít v pondělí a premiéra byla připravována na prosinec. Místo toho však začala hektická doba stávkových aktivit, kdy jsme přes den jezdili za dělníky do továren i na mítinky do mnoha měst, abychom všechny přesvědčili, aby se přidali k protestům a ke generální stávce. Večer jsme v divadlech pořádali stávkové diskusní večery, které se postupně proměnily v tematizovaná vydání Rozrazilu, v nichž jsme reagovali na aktuální otázky, které revoluční kvas přinášel. Je třeba si uvědomit, že média v té době zdaleka nefungovala a právě divadla byla místem, kde se lidé dozvídali, co se skutečně děje.

2) Situace na JAMU nebyla jednoduchá a jednoznačná, zejména na divadelních oborech převládali lidé, kteří byli konformní s „normalizačním“ režimem a realizovali jeho politiku. Velkou zásluhu na tom, že se zde nakonec odehrála velká proměna, měl skladatel Miloslav Lštvan a varhanní virtuoska Alena Veselá, která se stala rektorkou JAMU. Prof. Veselá se potají setkala s divadelníky, kteří na JAMU v normalizačním období učit nesměli. Byli to jednak lidé, kteří museli školu opustit po roce 1969, jednak představitelé generace studiových divadel. Byli to například Bořivoj Srba, Alois Hajda, Josef Karlík, Zdeněk Kaloč, Peter Scherhauser, Arnošt Goldflam, Josef Kovalčuk, Miroslav Plešák, Václav Cejpek a několik dalších. Po několika dalších setkáních jsem byl osloven, abych se ujal úkolu vybudovat obnovenou Divadelní fakultu. Rozhodl jsem se ukončit politickou dráhu, po listopadu 89 jsem se totiž stal poslancem za Občanské fórum a členem předsednictva České národní rady, a věnovat se obnově Divadelní fakulty. Byla to mimořádná doba, kdy bylo možné a nutné rychle provést zásadní změny. S podporou paní rektorky byly na všechna pedagogická místa vypsané konkurzy. V konkurzní komisi zasedly významné umělecké osobnosti jako např. režiséři Otomar Krejča a Miloš Hynšt, dramaturgové Bořivoj Srba, Martin Porubjak nebo Petr Oslzý, tehdejší poradce prezidenta republiky Václava Havla. Vedle výše uvedených osobností se na základě konkurzů stali novými pedagogy divadelních oborů například Nika Brettschneiderová, Antonín Přidal, Zoja Mikotová,

Pavel Švanda, Jana Hlaváčková, Zdena Herfortová, Břetislav Rychlík, Zdeněk Černín, scénograf a architekt Jan Konečný a postupně i další. Spolu se svými spolupracovníky jsme se rozhodli zavést ateliérový systém výuky, přičemž v čele každého ateliéru měla stát výrazná umělecká osobnost. Jako určitý výsledek polistopadových změn jsme pro Divadelní fakultu získali jedno křídlo Krajského výboru KSČ (dnes budova Nejvyššího soudu) a následně po dvou letech budovu na Mozartově ulici. V rychlém tempu se nám podařilo zásadně přestavět Studio Marta na moderní variabilní sál (podle návrhu Jana Konečného), velkou měrou se na této přestavbě podílel nový vedoucí Marty Jaroslav Tuček. Tehdy jsem byl také akademickým senátem zvolen děkanem Divadelní fakulty. Proběhla přijímací řízení a vedle dosavadních oborů herectví a režie jsme zakládali nové obory a ateliéry – muzikálového herectví, dramaturgie, scénografie, divadelního manažerství, rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky, dramatické výchovy, dramatické výchovy pro Neslyšící, taneční pedagogiky, připravili pro ně studijní plány i pedagogické zabezpečení. Při příležitosti zahájení činnosti zrekonstruované Marty se uskutečnil první ročník festivalu Setkání, který se už v následujícím roce proměnil v mezinárodní. Práce se v těch prvních letech udělalo jako na kostele, hodně mi byla nápomocna tajemnice fakulty JUDr. Lenka Valová, dnešní kvestorka. Prakticky přes prázdniny se nám podařilo zrekonstruovat dnešní budovu, kde předtím sídlil Výzkumný ústav geologického inženýrství.

3) Výše uvedeným jsem už částečně odpověděl i na třetí otázku. Bylo toho však mnohem více. Podařilo se nám nově navázat zahraniční vztahy a kontakty, které předtím prakticky neexistovaly, zavést kreditový způsob hodnocení, vybudovat v Martě zkušebnu a sklady, zahájit stavbu Astorky. Stali jsme se první vysokou školou, která se zaměřila i na zdravotně hendikepované. Rovněž se nám podařilo akreditovat doktorské studium, myslím že jako první umělecké škole. Za nejpodstatnější však považuji to, že jsme se stali prestižní uměleckou školou respektovanou nejen u nás, ale také v zahraničí. Co si dlužíme? Nevím, jestli si dostatečně vážíme toho, čeho jsme dosáhli. Nebude jednoduché dosaženou úroveň udržet.

Josef Kovalčuk

— Soubor Divadla bratří Mrštíků diskutuje s diváky —

— František Derfler s dalšími herci a studenty burcuje davy —

1) Listopad 1989 mne zastihl ve Vídni, kde jsem přes 12 roků žila se svým mužem Ludvíkem Kavínem a dvěma syny, Jakubem a Lukášem, v emigraci. 14. listopadu 1989 umřela ve Vídni manželova maminka, která asi po 10 letech odmítaných žádostí dostala povolení nás navštívit. Ač vážně nemocná, odjela tedy za námi. 17. listopad a následné události na politické scéně byly tedy v naší rodině smíšený se smutnými organizačními záležitostmi, týkajícími se odvozu mrtvé maminky domů, tedy do Brna. Otevření hranic bylo pro nás stejnou událostí, jako pro většinu obyvatel Československa – bylo neočekávané, takřka neskutečné... Na vývoj ve společnosti jsem byla zvědavá, ale...

2) Počátkem roku 2000 přijelo do našeho vídeňského divadla Theater Brett několik studentů JAMU, kteří mě přesvědčovali, abych se ucházela o pedagogické působení na JAMU. Po zvážení nejrůznějších okolností jsem podlehla – a dodnes na Divadelní fakultě působím. Na proměně školy jsem se asi nejvíce podílela jako členka senátu, který tehdy vytvářel nový studijní řád, schvaloval nové studijní plány atd.

3) Podařilo se toho mooooooc..., stačí podívat se na budovy sloužící jak studentům, tak správě JAMU, na obory, které JAMU ke studiu nabízí – a číst jména mnohých skvělých osobností/pedagogů této školy...

Myslím, že je důležité neustálé hledání kvalitních umělců/pedagogů, kteří budou jistit úroveň školy pro budoucnost, že by si škola měla moci dovolit více externích spolupracovníků, aby bylo možné vzájemné „ozkoušení se“ – se studenty a vedoucími ateliérů. A také si myslím, že odměna pro tyto spolupracovníky by měla být podstatně vyšší, než je 100 korun českých na hodinu.

Co si dlužíme ve společnosti, k tomu se nechci vyjadřovat, žiji už dlouho v Rakousku, v zavedené demokracii – a mám mnoho výhrad k chování českých politiků, stejně tak jako k akceptování či podpoře tohoto českými občany, jejich voliči.

Nika Brettschneiderová

1) V pátek 17. listopadu jsme hráli společně s HaDivadlem náš scénický časopis Rozrazil v žižkovském Junior klubu Na Chmelnici, který byl v té době naším pražským „domovem“. Hráli jsme dvě představení, v sedmáct a ve dvacet hodin. Před představením jsme spolu s diváky čekajícími před klubem pozorovali okolo projíždějící obrněné transportéry s velkými plexisklovými radlicemi a kulometry a autobusy plné červených baretů pohotovostních jednotek, které jely do středu Prahy. Je nutné si uvědomit, že tato velká policejní i vojenská síla byla nasazena jen proto, že bylo svoláno shromáždění studentů na Albertov při příležitosti Dne studentstva k uctění památky Jana Opletala a studentů, kteří padli za fašismu. Myslím, že takto komunistický režim sám sebe pojmenoval jako fašistický.

Na začátku druhé poloviny večerního představení přišel náš kamarád a tehdejší studentský spolupracovník Roman Ráček, který byl na Národní třídě v místech, kde útok policejních sil byl nejbrutálnější. Bylo nám jasné, že je nutné, aby bezprostředně podal zprávu o tom, co se stalo. S Arnoštem Goldflamem, s nímž jsem představení řídil, jsme se dohodli, že Romana přivedeme na scénu, aby vypovídal před diváky. Forma

scénického časopisu byla na zařazení takové aktuality připravena. Roman Ráček s tím souhlasil, i když byl ve strašném psychickém i fyzickém stavu. S tehdejším hercem HaDivadla Břetou Rychlíkem jsem s ním pak na scéně dělal interview, během něhož se v jedné chvíli málem zhroutil a musel si sednout na zem. Jeho slova i stav na diváky silně zapůsobily. Myslím si, že v této chvíli a touto scénickou událostí české divadlo vstoupilo do listopadové sametové revoluce, v níž sehrálo tak důležitou roli. Bylo logické, že se to odehrálo při společném představení Divadla na provázku a HaDivadla, protože jsme již dlouhodobě stáli v čele české divadelní opozice a byli jsme jejími motory. V tomto smyslu bylo také logické, že druhý den, v sobotu 18. listopadu, jsme ve čtyři hodiny odpoledne společně zahájili stávkou českých divadel. První představení českého divadla, které se neuskutečnilo a místo něhož byl realizován stávkový mítink s publikem, se tedy odehrálo v Praze, ale realizovala je dvě brněnská divadla.

2) I když jsem od 22. listopadu 1989 přesunul svoji aktivitu do Centra Občanského fóra v Praze a po zvolení Václava Havla prezidentem jsem se stal na dva a půl roku jeho poradcem, asistentem a ředitelem kulturní sekce Kanceláře prezidenta republiky, na porevoluční proměně JAMU jsem se – myslím – podílel aktivně. Především, jak to již víckrát sama uvedla, se mnou jako s poradcem prezidenta konzultovala před svým prvním zvolením i po něm několikrát první rektorka svobodného období, profesorka Štěpánková-Veselá. Posléze, když byl zvolen Josef Kovalčuk do čela nově vzniklé Divadelní fakulty, přijal jsem místo v umělecké radě a snažil se v ní především v úzkém kontaktu s Kovalčukem a Bořivojem Srbou aktivně pracovat. Ostatně i to patřilo mezi moje tehdejší „hradní“ úkoly.

3) Listopad 2009 je pro mne po listopadu 1989 asi nejnáročnějším listopadem, takže odpovídám na poslední chvíli a tato otázka – na niž odpovídat je velmi lákavé – by vyžadovala důkladné zamýšlení (částečně jsem je v tomto období absolvoval při odpovědích jiným tazatelům). Jsem v této věci realistou se značnou dávkou kritické skepse, takže ve zkratce mohu teď pouze konstatovat, že se toho podařilo na JAMU i ve společnosti udělat hodně, že však toho asi mnohem více jako společnost ještě dlužíme udělat. Může nás těšit, že na JAMU je mnohem lepší stav než v naší společnosti, čehož si musíme vážít, ale také to musíme pečlivě hlídat, ochraňovat a aktivně rozvíjet.

Petr Oslzlý

prof. Alena Veselá, první polistopadová rektorka JAMU

prof. PhDr. Václav Cejpek, rektor JAMU

JUDr. Lenka Valová, kvestorka JAMU

prof. PhDr. Miroslav Plešák, prorektor JAMU

doc. MgA. Vít Spilka, děkan HF JAMU

prof. PhDr. Josef Kovalčuk, proděkan DIFA JAMU

prof. Nika Brettschneiderová, pedagožka DIFA JAMU

prof. Petr Oslzlý, ředitel Centra experimentálního divadla, pedagog DIFA JAMU

Požadavky studentů JAMU a pedagogů JAMU k rektoru JAMU

1. Rozdělení JAMU na dvě fakulty : hudební a divadelní.
2. Zřízení akademického parlamentu z členů Akademického fóra a stávkového výboru studentů.
3. Návrat k historicky osvědčeným akademickým právům studentů:
-tajné volby akademických funkcionářů
-přesné určení rozsahů samosprávy studentů a pedagogů.
4. Přezkoumání ~~uznesení~~ oprávněnosti docentských a profesorských titulů udělených v minulosti a revize probíhajících jmenovacích řízení.
5. Projednat termín a způsob nových tajných voleb akademických funkcionářů.
6. Na základě dalších podkladů žádáme přezkoumání navrhovaných personálních změn a celé struktury vyučovacího procesu /trv.povinné profilové předměty, doplňující předměty, jejich pedagogické zajištění a pod./.
7. Ve spolupráci s Masarykovou společností obnovit pamětní desku T.G.Masaryka
8. Prověřit funkčnost a smysluplnost administrativního aparátu školy /ÚKPP, zvláštní oddělení a pod./.
9. Zajistit volný přístup k reprožovací technice.
10. Rozšíření odběru zahraniční odborné devizové literatury, s tím souvisí dislokační rozšíření působnosti knihovny JAMU.
11. Zrušení úředních hodin studijního oddělení a knihovny JAMU.
12. Intenzivnější využití AVS./Personální rozšíření, zařazení do výuky, pod./.
13. Žádáme převedení klávu JAMU do kompetence stávkového výboru. Současně s tím žádáme o poskytnutí místnosti 331 pro práci stávkového výboru. Na této místnosti musí být k dispozici telefon pro meziněstský styk.
14. Větší samostatnost při rozhodování kateder./Náplň výuky, používání materiálně-technických prostředků a pod./.
15. Pro potřeby studentů a pedagogů zřídit informační centrum s počítačovým vybavením.
16. Na základě dalších podkladů vyřešit organizační řízení dvou fakult JAMU.
16. Zřízení meziněstského telefonního automatu.
17. Žádáme rozšíření provozu školy v sobotu od 8.00 do 20.00 hodin a v neděli od 8.00 do 15.00 hodin
18. Návrh na budovu divadelní fakulty JAMU : KPŠ Pisárky

V Brně dne 3.12.1989

Stávkový výbor JAMU

Vzpomínka na Velkou listopadovou revoluci

Při oslavě prvního výročí událostí 89. roku uvedl prorektor Holeček, jeden z protagonistů sametové revoluce, svůj projev větou: „Od památného projevu prof. Sýkory se začala na JAMU rozvíjet revoluční nálada.“ Tím zmíněným projevem bylo moje vystoupení na veřejné schůzi KSČ 12. května 1989. Na veřejné schůzi KSČ museli chodit i nestraníci. Byl jsem předsedou studijní komise a můj diskusní příspěvek nazvaný „Boj za zvýšení efektivnosti výuky“ nemohli odmítnout, i když se báli, že uhodím hřebíček na hlavičku. Měl jsem tak trochu pověst rebela a obavy soudruhů jsem naplnil.

Po úvodní přednášce člena výboru KSČ nazvané „Nové myšlení“ přišel na řadu můj příspěvek. Jeho obsahem byla kritika bezohledné politické preference při přijímacím řízení, jednostrannost komplexního hodnocení, oblundně vysoké nároky při zkouškách z dějin KSČ a politizace interpretačních seminářů, v zásadě tedy obhajoba odborného poslání školy. V závěru jsem vyzval vedení školy k uskutečnění stále slibované výrobní porady, na níž by se kritizované záležitosti otevřeně projednaly.

Už během mé řeči se ozývaly souhlasné výkřiky z řad publika a po skončení se rozbouřil potlesk, který veřejná schůze KSČ ještě nezažila. Straničtí funkcionáři vyskakovali z židlí, ale jejich volání zanikalo v přívalu potlesku a souhlasných projevů. O slovo se přihlásil student, který kultivovaně a věcně prohlásil, že úvodní přednáška nesla zbytečně název Nové myšlení, protože ukázkou opravdu nového myšlení byl jedině můj příspěvek. Schůze se už z šoku neprobrala a brzy skončila. Byl jsem obklopen davem gratulantů jako po koncertě. Hrstka zavilých komunistů zmizela na rektorátě a v kabinetu marxleninismu.

Byl jsem obeslán k rektorovi prof. Hudcovi, abych vyslechl rektorskou důtku. Byl to rozumný člověk a chvilku jsme si povídali, aniž by se snažil mě přesvědčovat nebo kárat. Byla to jen tzv. důtka a rozešli jsme se s úsměvem.

Audiozáznam ze schůze se prý tenkrát záhadně ztratil, takže obraz

události je už jen v mé paměti a v paměti jiných účastníků, jejichž počet od té doby arci velmi profrádnul. Doba temna na JAMU sice tou schůzí ještě neskončila, ale trochu jsme oponou příštího dějství přece jen zatřáslí.

A jak to bylo na JAMU v listopadu 89?

19. listopadu jsme po příletu z Japonska čekali v hale vídeňského letiště na odvoz do Brna. Byli jsme cestou trochu utahaní, a tak jsem vsedě mžoural jen zpola soustředěn na televizní obrazovku, kde zrovna probíhala reportáž jakéhosi brutálního potlačování pouliční demonstrace. Text nebylo v šumu provozu v hale slyšet, ale náhle se tam objevily Hradčany a v hlavě mi blesklo, že se to drama odehrává u nás. Zburcoval jsem kamarády a pak jsme vzrušeně sledovali z obrazovky ozvěnu dramatických událostí u nás. Tak pro nás začala tzv. sametová revoluce.

Cestou domů jsme zpovídali řidiče a dychtívali dalších podrobností hltali jsme v televizi do noci další podrobnosti dramatu, který náš svět obracel naruby. Příští den jsem se na JAMU ocitnul přímo v jádru dění. Škola rezonovala revoluční vlnou. Její přízemí se změnilo v dramatické mraveniště. Telefony drnčely, kurýři přiváželi materiály a tajné pokyny, porady byly vlastně permanentní. Všechno se dělo v překotném tempu. Stejně jako na republikové úrovni známí herci, tady to byli zatím mně neznámí posluchači herecké katedry, kteří byli nejvýraznějšími katalyzátory revolučního kvasu. Bylo to případné, dramatická situace byla výzvou v první řadě pro ty, kteří mají k dramatu nejbližší. V jejich čele posluchači režie Veselý a Holeček režírovali revoluci. Mladá vlna se hnala republikou a otáčela korouhvičky. Rozehrála se velká hra, v níž každý hledal svoji roli a jevištěm byla celá republika. To jeviště se právě začínalo otáčet a objevovaly se obrysy nové scény.

Kolega Jiří Skovajsa, který byl v tom shonu nejagilnějším z pedagogů, mně pomáhal zapojit se do běhu událostí. Byl jsem vřele vítán. Po svém projevu na veřejné schůzi KSČ v květnu jsem se stal zřetelným představitelem odpůrců

režimu z řad pedagogů a bylo přirozené, že jsem se postavil po bok studentům. Byl jsem unášen vlnou všeobecného nadšení, ale cítil jsem, že ta vlna trochu podráždí nohy mému sebevědomí. Bylo to pro mne všechno nové a moc rychlé. Naštěstí si naši studenti sami věděli rady a my, pedagogové, jsme se trochu cítili ve vleku jejich elánu. Snažili jsme se však hrát svoje role co nejlépe. Svolali jsme akademickou obec a založili Občanské fórum. Byl jsem zvolen jeho mluvčím. Poprvé v životě jsem se zapojil do nějaké politické organizace. Zaregistrovali jsme se na ústředním středisku OF v přízemí tržnice na Zelném trhu.

Kolega Bourek a já jsme předsedali schůzím, na kterých se otřásaly pod tlakem studentů existenční pozice některých vyučujících. Kabinety marxismu a KSČ byly zalaty revoluční vlnou a ani se neodvažovaly volat o pomoc. Na veřejných schůzích akademické obce se kácely lesy a létaly třísky. I pod sametem byly trochu cítit obrysy gilotiny, věrného průvodce každé revoluce.

Schylovalo se k volbě nového rektora. Při všech předešlých volbách akademické obce do nových výkonných orgánů jsme my dva – Bourek a já – získávali značný počet hlasů, a tak se na nás pohlíželo jako na přirozené favority při volbě rektora, ale ani my, ani kolega Skovajsa, jsme kandidaturu nepřijali. Netroufali jsme si postavit se do čela školy, kterou čekal velký obrodný proces. Studenti vyhrožovali, že si zvolí rektora ze svých řad, a my jsme věděli, že nevyhrožují marně. Určitě by se jim to v tom kvasu událostí podařilo, ale to jsme nechtěli dopustit. Cítili jsme, že by to bylo zbytečné revoluční furiantství, které by mohlo v budoucnu školu poškodit.

Vzpomínám si, jak jsme večer s manželkou debatovali na téma koho navrhnout – a právě ji napadlo obrátit se na prof. Alenu Veselou. Ta vždycky zastávala funkce v orgánech koncertních umělců, jezdila do Prahy, znala všechny přední osobnosti nejen v oblasti umění a měla široký přehled o stávající situaci. V průběhu posledních událostí byla stále v centru dění a její slovo mělo při poradách velkou váhu. To byla trefa do černého – o vhodnosti

takového návrhu nebylo pochyb. Jen tradiční představa muže na postu rektora nám zabránila, že jsme na to nepřišli sami už dříve. Hned jsem Alence zatelefonoval a sondoval půdu. Byla návrhem překvapena, ale podotkla, že studenti klávesové katedry už na ni naléhali, aby přijala kandidaturu. Zmínila se i o tom, že rektorování mají u nich v rodině – její otec byl dvakrát rektorem brněnské techniky. Vycítil jsem nádeje na úspěch a naléhal, aby kandidovala. Váhala a vyhradila si ještě noc na rozmyšlenou. Vycítil jsem z rozhovoru, že je nalomena správným směrem. Zнала okolnosti volby a uvědomovala si, že zvolení studenta by bylo reálným a nešťastným řešením naší situace.

Příští den jsme na schůzi OF pokračovali v naléhání, dokud jsme nedosáhli jejího souhlasu, což bylo přijato s velkým nadšením. Její kandidatura našla potřebnou podporu studentů a zakrátko jsme měli v čele školy ženu. To bylo samo o sobě dost neobvyklé, ale nějak

se to k té opojné době hodilo. Později se ukázalo, jak vynikající počín to byl. Paní rektorka prokázala vynikající schopnosti nejen vladařské, ale i diplomatické a dokonale využila kouzla své osobnosti ku prospěchu grandiózního rozmachu školy. Kdyby nebylo jiskřičky manželčina nápadu, mohlo být všechno jinak. Úlohy některých osobností v dějinách jsou často zamlčeny, což ale nezmenšuje jejich zásluhy.

Revoluční vlna vynesla do čela školy správnou osobnost, jež si za spolupracovnice vybrala docenta Skovajsu a studenta Holečka jako prorektory. Jsem si jist, že jsme z toho překotného rozhodování vyšli dobře, a i v následných očistných operacích jsme se vyvarovali velkých přehmatů. Jinde o ně nebyla nouze.

Když přešla bouře převzetí moci, roztočily se obrátky života kolem nás naplno. Svoboda podnikání prožívala svoje jaro a kapitalistické pupeny rašily na těle státu bez ochrany legislativní hygieny. Hranice se staly propustnými,

setřásly trní drátů a otevřely se přívalu asijského pokoutního kapitálu s lákavou nabídkou šuntu pod vlajkou světových značek. Místo strážců se samopaly nabízely vstup do československé kapitalistické pohádky sádroví trpaslíci.

Vrakoviště okolních států pohubla a proud plechových pacientů se těšil na české ruce, jež je vrátily ještě načas do ulic. Reklama vstala z mrtvých, naučila se lhát v mnoha řečech a její sex-appeal se zdigitalizoval. Byrokracie, jejíž slibovaná mrtvice byla jen reklamním sloganem režimu, předala dřinu strojům a tak získala více času na tvůrčí činnost – vymyšlení nových formulářů.

Vulgárnost patří k dobrému tónu vysokého umění, nové formy mobilizují intelekt snobů a nutí ho polykat hořké a stále dražší pilulky svých mágů. Král Midas kráčí uměním, bez rozpaků párá kostýmy a sprejem své osobnosti značuje cesty k novým hranicím absurdity.

**Volně vybráno z knihy Adolfa Sýkory
Z mého života v Janáčkově kvartetu.**

Akademický senát – nástroj demokracie ademické obce

Letošní listopad se nese ve znamení 20. výročí sametové revoluce. Klíčové slovo, se kterým je toto období spojeno, je demokracie. Představme si proto krátce orgán, který je zosobněním demokracie v akademické sféře – AKADEMICKÝ SENÁT. Akademický senát Janáčkovy akademie múzických umění se skládá z 12 členů, které svobodně volí akademická obec JAMU ve volbách, které se opakují pravidelně v tříletých periodách. Šest členů pochází z Hudební fakulty a stejně tak šest členů z Divadelní fakulty. Každá fakulta je zastoupena v senátu čtyřmi členy z řad pedagogů a dvěma členy z řad studentů.

A co všechno tedy spadá do práce akademického senátu? Jedná se o samosprávný zastupitelský akademický orgán školy, který řeší ty nejdůležitější otázky spojené s chodem a budoucností školy. Schvaluje například vnitřní předpisy školy, rozpočet školy, hodnocení činnosti školy, schvaluje dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a usnází se o návrhu na jmenování rektora. Všechna zasedání akademického senátu jsou veřejně přístupná.

Mám tu čest být členem senátu již třetím rokem (za studenty HF JAMU). Za tu dobu jsem měl možnost se dobře seznámit s fungováním akademického senátu a celkově s provozním chodem školy. Jako klíčový vnímám konsensus, ke kterému by měl senát dospět. Různorodé složení senátu, se zastoupením pedagogů i studentů, značí názorovou pluralitu. Zásadní roli tedy má diskuse, prezentace názorů a komunikace, jejímž výsledkem by mělo být společné

stanovisko. Akademický senát musí mimo pravomocí daných vysokoškolským zákonem dle mého názoru disponovat také vysokým kreditem morálním. Ten je dán právě svobodnou volbou členů akademické obce a k jeho udržení je nutná odpovědnost všech členů senátu při vykonávání funkce, která má status čestná.

Myslím si, že role akademického senátu, jakožto aktivního nástroje demokracie na půdě vysoké školy, je nezastupitelná. To je dobré mít na mysli také v souvislosti s nejrůznějšími politickými tlaky na reformu vysokého školství (například tzv. Bílá kniha), jejichž cílem může být také omezení akademické samosprávy formou snížení kompetencí akademických senátů. A to se mi po zkušenostech v samosprávě školy nejeví jako krok, který by bylo možné vnímat pozitivně.

Příkladem může být jedna z nejdůležitějších úloh senátu – volba rektora (která právě byla pro naši akademii velice aktuálním tématem). Myslím si, že na tomto příkladu je možné názorně dokumentovat, že o nejvýznamnějším představiteli školy by měli rozhodnout zástupci akademické obce, kteří byli k hájení jejích názorů vybráni na základě svobodných voleb, spíš než úředníci mimo akademickou obec školy, navíc s vysokou pravděpodobností politického tlaku.

Nezapomínejme proto na nástroje, které nám demokracie dává a které můžeme v akademické obci využívat. Jen tak můžeme dojít těch nejlepších výsledků. V demokratickém systému, jehož nejvyšší formou je v akademické sféře AKADEMICKÝ SENÁT.

Pavel Lojda, tajemník AS JAMU

Za profesorem Josefem Karlíkem

Josef Karlík byl vynikajícím a nezapomenutelným hercem, jedním z nejpozoruhodnějších z těch, které jsme kdy na brněnských jevištích mohli vídat. Byl také znamenitým pedagogem herectví, který se výrazně zasloužil o nové koncipování výuky herectví na Divadelní fakultě JAMU.

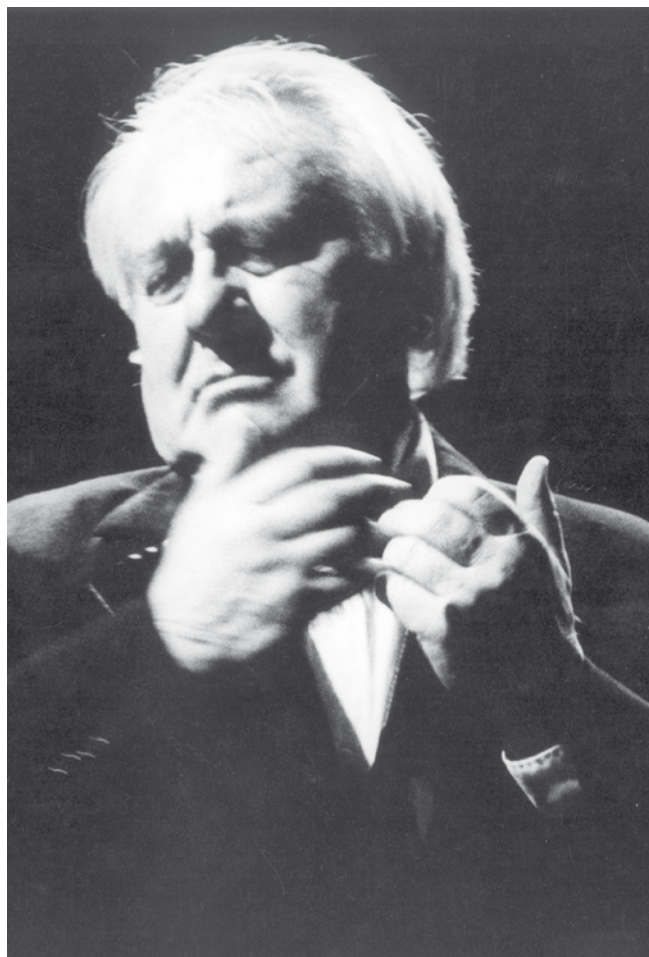
Narodil se v roce 1928 v Kroměříži, zemřel po delší těžké nemoci 30. října 2009.

Patřil k prvním absolventům oboru herectví na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Nejvýznamnější část svého tvůrčího života prožil v Brně na scéně činohry Státního, nyní Národního divadla Brno, kde působil v letech 1954–1997. Vytvořil dlouhou řadu největších postav světového i českého dramatického repertoáru. Za všechny si připomeňme například Azdaka v Kavkazském křídlovém kruhu Bertolta Brechta, Goetze v Sartrově hře *Ďábel a pánbůh*, Čerta v *Komedii o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista*, Edgara v *Play Strindberg*, řadu shakespearovských postav, zejména Leara, Malvolia a Jaga, Trigorina v *Čechovově Rackovi*, Brechtova Galilea, Lízala v *Maryši bratří Mrštíků*, Illa v *Dürrenmattově Návštěvě staré dámy* nebo obchodníka Štědrého v *Poláčkově Okresním městě*.

Bylo by zde možné uvádět charakteristiky, kterými kritika popisovala a hodnotila jeho herecký temperament. Pro Karlíka však bylo příznačné, že všechna vymezení nakonec vždy přesáhl a nedal se zařadit do žádných škatulek. Byl totiž bytostným hráčem ve významu odvozeném od „hrátí si“, rozehrávat, stále ohledávat, zkoušet, provokovat, osahávat a zkoušet znovu, pootáčet, nastavovat, atakovat, hledat nové a nové možnosti. Zkoušení ostatně bylo pro Karlíka stejně důležité jako samotné hraní. V jeho podání jsme zato byli spoluúčastníky živé tvorby, která odmítala umrtvující šablony. Brněnské Národní divadlo ocenilo jeho umělecký přínos tím, že ho uvedlo do „síně slávy“.

Josef Karlík byl ovšem nejen bytostným hercem, ale také jedinečným pedagogem herectví. Jako pedagog začal působit na JAMU již v 60. letech, aby potom solidárně odešel s kolegy, kteří se stali politicky nežádoucími. Na svůj další vstup do školy musel čekat až do roku 1990, kdy se výrazně podílel na vybudování obnovené Divadelní fakulty a začal vést svůj ateliér činoherního herectví. Několik let působil ve funkci proděkana pro uměleckou činnost a také jako vedoucí Kabinetu herecké pedagogiky a výzkumu herecké tvorby. Pedagogické činnosti se věnoval s mimořádným nasazením a erudicí a přinesl výuce oboru herectví na JAMU mnoho zásadních podnětů.

Na svou pedagogickou činnost se Karlík připravoval mimořádně pečlivě, i když by se mohlo zdát, že herec jeho formátu a zkušeností takovou přípravu nepotřebuje. Každý semestr to byla řada stran námětů, reflexí, zdůvodnění, pojmenování, hledání souvislostí. Soustavná byla i jeho spolupráce s dalšími pedagogy i například s psychology, s nimiž důkladně konzultoval postup výuky i používané metody.

Karlíkovo pedagogické působení v ateliéru herecké výchovy jsem zejména v 90. letech měl příležitost soustavně sledovat, stejně tak jako jeho výsledky, které byly v podobě semestrálních prací rovněž zaznamenávány na videokazetách. Jeho pedagogická metoda, jak ukazují Karlíkovy texty publikované v letošním roce jako skriptum Divadelní fakulty (Josef Karlík: *Cesty k herectví*, JAMU, 2009), má zřetelné obrysy a je přitom vnitřně proměnlivá a hravá. Jejím prvním krokem byla cesta k otevření a uvolnění hravosti u adeptů herectví, odbourávání zábran a bloků. Odehrávala se poměrně dlouho v celém kolektivu ročníku, až dospívala ke kolektivním improvizacím nazývaným pracovní „jam session“. Společné improvizace provázely zpravidla rytmus, který pomáhal dosahovat spontaneity projevu. Improvizace vedly také postupně k sebepoznávání a sebevyslovování pohybem, akcí, zvukem. Jedním z prvních výsledků bývaly tzv. sestavy (*perpetuum mobile*), souvislé řady improvizací vzniklých a stále vnitřně proměnlivých individuálních krea-cí. V další fázi byly tyto postupy rozvíjeny na úrovni partnerských vztahů i při „hraní si“ s textem a od druhého ročníku také s postavami. Hravost tak byla v Karlíkově metodě i cestou k poznávání vnitřního rozměru postav tak, jak je posluchači na konci druhého ročníku předváděli už na obtížném a náročném pronikání do světa postav Shakespearových nebo Čechovových.

Ve své práci v ateliéru herectví a ve svých reflexích postupů při výchově k herectví se Josef Karlík dopracoval k osobitě metodice herecké výchovy a dal tak zásadní impulzy výuce tohoto oboru na Divadelní fakultě JAMU.

Jeho osobitá metoda herecké výchovy měla spolehlivý základ v mimořádné herecké zkušenosti jejího autora, ale také v jeho jedinečné schopnosti o věcech divadla a herectví přemýšlet. Jako na mimořádně inspirativního učitele na něj bude vzpomínat dlouhá řada jeho žáků, které připravil

na uměleckou dráhu. Za všechny připomeňme například Jana Budaře, Josefa Poláška, Jiřího Vyorálka, Igora Dostálka nebo Petra Štěpána.

V Josefu Karlíkovi jsme ztratili vzácného člověka a kolegu i velkého umělce, který svým hereckým mistrovstvím i jedinečným pedagogickým působením výrazně obohatil naše životy. Zůstane navždycky v našich srdcích i vzpomínkách.

Josef Kovalčuk

Co pro mne znamená Josef Karlík

S Josefem Karlíkem jsem se poznal již ve svých klukovských letech na kroměřížském gymnáziu. Hned po skončení války oslnil Josef Karlík svými hereckými výkony mezi kroměřížskými ochotníky. Jako sextán při studiu hrál závažné role v profesionálním Hanáckém divadle a zazařil. Ve čtvrtém ročníku herectví na JAMU mu byla mimo jiné svěřena role Merkucia v Shakespearově tragédii Romeo a Julie. To bylo před šedesáti lety na tehdy nově vzniklé Divadelní fakultě Janáčkovy akademie múzických umění a dodnes si tento výkon přesně pamatuju – to už bylo vyzrálé herectví. Potom, po kratinkých epizodách v Českém Těšíně a ve Vinohradském divadle v Praze, čtyřicet tři sezón v Mahenově činohře Státního divadla v Brně. Nastudoval zde a zahrál přes dvě stovky divadelních rolí. Byly to vesměs role velmi závažné, hlavní i titulní. To znamenalo pět čtyřhodinových zkoušek týdně, náročná domácí příprava, studium materiálů o autorovi a jeho době, hledání tvůrčího klíče k svěřené roli, zázemí postavy, kdo jsou ostatní postavy ve hře, aby mohl vymezit přesný vztah své role k nim – a dala by

se vyjmenovat ještě spousta dalších nezbytností, které musí herec doma prostudovat.

Často i třikrát týdně hrál některou ze svých velkých rolí. To pro Josefa Karlíka znamenalo tři až čtyři hodiny přípravy odpoledne před večerním představením. To nebylo mechanické memorování textu, ale ožívování bohaté tkáně psychofyzických jednání, složitého vnitřního organismu role, které si na zkouškách vytvořil. Jeho divadelní role byly mnohovrstevnaté, voněly člověkem a byly vybudovány z několika různých pohledů. V podstatě to byl analytický kubismus v herectví. Možná se to bude zdát jako odvážné tvrzení, ale Jan Werich v tom viděl podstatu moderního herectví.

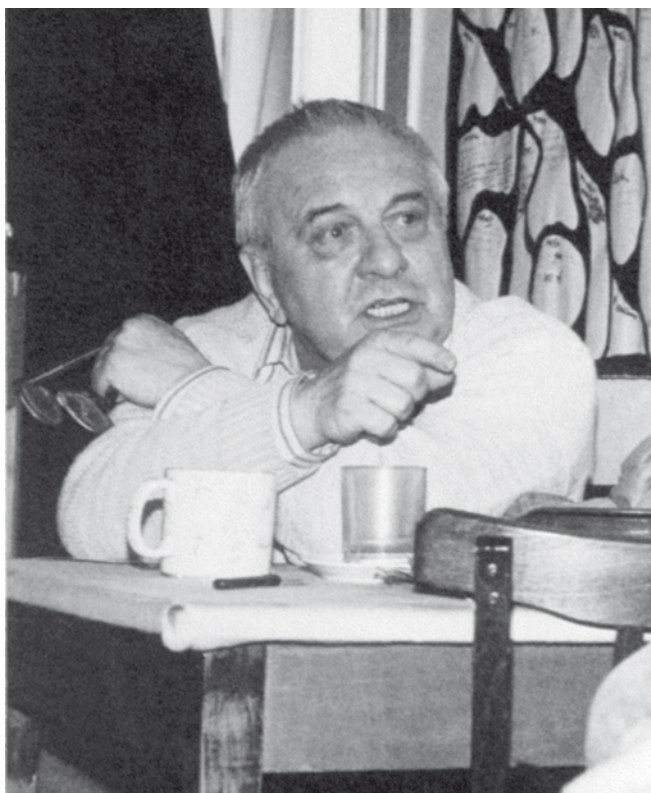
Rád jsem s Josefem Karlíkem spolupracoval. Měli jsme spousta společných zážitků, znali jsme řadu lidských osudů našich přátel nebo známých, nacházeli jsme pak snadněji společný jazyk při stavbě postavy, hledání poetiky inscenace. Ctil názor Jana Grossmana, že herec nemá hrát jenom svoji postavu, ale i inscenaci. Přinášel na zkoušku obrovskou energii, dokázal jet naplno čtyři až pět hodin zkoušek a hledal. Neopakoval, byl náročný k sobě i k režisérovi, vždy připravený na zkoušce fyzicky v prostoru s partnerem prozkoumat to, co v domácí přípravě zanalyzoval.

Síla herectví Josefa Karlíka nevězela jenom ve velkém talentu, neuvěřitelné pracovitosti, radosti ze hry, ale i v rozkoši z poznávání, v analytickém myšlení, velké vzdělanosti.

Byl to herec, který vedle samozřejmě znalosti Stanislavského systému herecké práce ovládal i Brechtovu poetiku, prostudoval Estetiku dramatického umění Otakara Zicha, Dialogické jednání Ivana Vyskočila a celou řadu děl divadelně-vědeckých. Měl dar teoretického myšlení, který mu však neubíral na spontánním herectví.

Z velkého množství knih, které jsem mu v posledním roce nosil, ho nejvíce zaujala kniha Radky Denemarkové Smrt, nebudeš se báti aneb Příběh Petra Lébla, studie Od Ameriky k Daliborovi o J. A. Pitínském v edici Režie. Nadchlo ho Věry Ptáčkové Divadlo na konci světa – stati o scénografii – a Milana Lukeše Divné divadlo našeho věku – sbírka esejů o českém i světovém divadle a společnosti. Beletrii odmítal. Na milost vzal jedině Bernharda – Obrys jednoho života – protože v něm našel metodu „obkružování tématu“, kterou by mohl použít pro svá herecká cvičení se studenty – adepty Thálie...

Alois Hajda

Nebezpečný herec Josef Karlík

*I špatnou variantu dokáže zahrát tak,
že se jeví jako dobrá.*

*Komediant i intelektuál,
plebejec i aristokrat,
Azdak i Galileo.*

*Tvůrce, který umí i ví,
je elegantní i kultivovaný,
robustní osobnost,*

Člověk, herec, myslitel...

Řekneš-li Karlík, ozve se hrom.

Z dopisu, jež události předběhly

*Moc Tě pozdravuji, Pepo,
příteli z nejmilejších,
herče z nejllepších,
s jakými jsem se kdy setkal,
pojďme se dále přít o divadle,
které nám bylo vším.
Čekám Tě v devět hodin
po Tvém uzdravení,
ve stařeckém divadle mladých!
Zkušebna číslo 1!*

Tvůj Miloš Hynšt

Pan Karlík byl zaprodancem divadla, a to v tom nejlepším smyslu toho slova. Byl šťastný, když stál na jevišti, když se trápil s rolí. Byl šťastný, když mohl s někým o hereckém kumštu mluvit. Bylo potěšením sledovat ho, s jakou rozkoší rozbaluje novou teoretickou knihu o divadle. Bylo to jako když se gurmán těší na vybrané jídlo.

Za přístup k herecké práci a za jeho výkony si ho kolegové museli vážit a mladí, co přišli do divadla, ho museli obdivovat a také mu děkovat za nezištnou a upřímnou pomoc při práci na jevišti. A studenti ho milovali. Říkal jim a také od nich vyžadoval, aby herectví obětovali vše: své srdce, játra, plíce, celou svou osobnost. Byl k nim tvrdý a přesto ho milovali. Myslím, že jeho přínos ocenili a docenili zejména v praxi. Nebylo jednoho, který by opomenul stavit se za ním na škole, když přijel do Brna. Osobně mu vděčím za mnohé: za to, že byl takový, jaký byl. Chodila jsem se tajně dívat, když zkoušel na jevišti, a učila jsem se od něj. Co bylo později hodin naplněných diskusemi o herecké práci a o tom, jak by měla vypadat výuka na JAMU. Mohu vzpomínat na několik svých rolí (mezi nimi byla i Claire Zachanasjanová), kdy jsme byli partnery. Neustále plný energie, nápadů, ochoten zkoušet do roztrhání těla. A když se mu něco podařilo, jakou měl z toho radost! A že učím na JAMU a že učím ráda, je také jeho zásluha. Víím, že nejsem sama, koho na školu přivedl a dal mu nesobecky prostor pro práci, staral se o jeho další vzdělávání, bděl nad jeho prvními pedagogickými krůčky. Nikdo nejsme jen andělé, ale já mohu vzpomínat jen na to dobré. Je mi líto, že pan Karlík zemřel. Měla jsem ho ráda.

Jana Hlaváčková

Páni režiséři brzy poznali, jak rozdílní jsme Pepík a já herci. V důsledku toho jsme za těch bezmála pětatřicet let stávali často proti sobě jako protipóly. Chatrná paměť vybavuje dvojice, které to potvrzují.

Ta první byl Čert démon a Persona Ježíš v Komedii o umučení, hned v další sezóně přišel Arnulf a šašek v Komedii o Anežce. V Dürrenmattově Romulovi Velikém byl on Romulem, já Aemiliánem. V Tolstého Caru Fjodorovi jsem hrál titulní roli, on Borise Godunova, v Králi Krysovi to byly titulní role krále Krysy Kinga, kterého hrál Karlík, a já v postavě poručíka Marlowa. V Maryši bratří Mrštíků Lízal a Vávra. V Marlowově Životě Eduarda druhého anglického jsem hrál titulní roli, Josef Karlík byl mým protihráčem v roli Mortimera... A bylo jich mnoho dalších.

Partnerství s Pepíkem bylo vždy velikým hereckým do-
rodružstvím.

Ladislav Lakomý

Josef Karlík pro mne byl, je a bude synonymem pro ryzí divadelní herectví. Jeho domovem bylo jeviště. Měl jedinečnou schopnost bezprostředního kontaktu s divákem. Je pro mne ztělesněním času, kdy, jak bylo řečeno, v Čechách a na Moravě sídlil divadelní Bůh. V té době plné krásných nadějí, snů a iluzí byl předním z těch, kdo brněnské divadlo povýšili na nikdy předtím nedosaženou a zatím nepřekonanou úroveň. Naděje velmi brzy zhasly, sny pominuly, iluze během desetiletí vyprchaly. Zbyla jen iluze dokonalého divadla, a tu vytvářel Josef Karlík po celý svůj umělecký život. Byl živoucím důkazem toho, že PAN HEREC se nedá vměstnat do žádných škatulek a opatřit patřičnou nálepkou. Se stejným mistrovstvím hrál Brechta jako Čechova, krále Leara jako krále Krysu, Lízala jako renesančního šprýmaře Markolta. Škoda, že s definitivní platností už musíme říkat: Byl!

Mojmír Weimann

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ
SKRIPTA DIVADELNÍ FAKULTY
MALÁ RÁDA

Josef Karlík

CESTY K HERECTVÍ

Z prvních let JAMU aneb Chvála nejen knihovny

Janáčkova akademie múzických umění, která byla ustavena na podzim 1947, měla v prvních letech své existence nespočet problémů, které musela řešit, mohla se však také pyšnit některými z výsledků své činnosti. Jedním z nich byla úroveň její knihovny. Ta byla už od druhé poloviny padesátých let proslulá svou mimořádnou vybaveností, neboť vlastnila knižní, notové i gramofonové tituly, které nebyly v žádném jiném knihovním ústavu v tehdejší Československu! Pisatelka těchto řádků s nostalgií vzpomíná na to, jak se svými kolegy, studenty muzikologie, mj. Jaroslavem Stríteckým a Milošem Štědrněm, chodila poslouchat nahrávky tehdy u nás prakticky neznámých skladeb Arnolda Schönberga, Albana Berga, Antona Weberna, Bély Bartóka, Igora Stravinského a dalších, stejně jako představitelů tehdejší Nové hudby. Muselo se až do posledního poschodí dnešního domu pojišťovny na rohu Joštovy a Kounicovy, kde tehdy knihovna sídlila. Naštěstí výtah jezdil celkem spolehlivě.

Jak se vlastně stalo, že knihovna JAMU vlastnila takové bohatství? Na tuto otázku odpovídají dokumenty z osobního archivu letošního jubilanta prof. PhDr. Jiřího Vysloužila, DrSc. Ten působil na JAMU od roku 1953, vyučoval dějiny hudby a folkloristiku a fungoval všude tam, kde to bylo třeba: jeden čas byl proděkanem, vedoucím katedry zpěvu a operní režie, dokonce i vedoucím Operního studia – a také byl zodpovědný za chod vznikající knihovny. Bylo to právě v době, kdy se začal zabýval problematikou Nové hudby a kdy na každém kroku narážel na nedostupnost současné západní literatury. Při svých prvních výjezdech do zahraničí, konkrétně v roce 1958 do Vídně, byl fascinován množstvím titulů vydávaných Universal Edition, z nichž si některé z nevelkých prostředků, jimiž disponoval, zakoupil. To bylo ovšem žalostně málo proti tomu, co nakladatelství nabízele! Jiří Vysloužil tedy přemýšlel, jak situaci řešit, a přišel na originální nápad „výměny zboží“ (v korespondenci byla skutečně označována jako „Tauschgeschäft“!). Prostředníkem se stala vídeňská Universal Edition, resp. ti její pracovníci, s nimiž Jiří Vysloužil dojednal v době své návštěvy Vídně výměnu notových materiálů Janáčka a u nás koupených ruských vydání Čajkovského za autory avantgardní hudby. Kuriózní výměna probíhala buď poštou nebo za pomoci kurýrů, jejichž funkce se ujali dva členové vídeňského pěveckého sboru Lumír, který v Brně koncertoval v roce 1958, a dokonce i členové Janáčkova kvarteta! A aby byla absurdita všeho dovršena, výměna se v roce 1959 rozšířila i o anglického zájemce o notová vydání Čajkovského.

Z dochovaných seznamů v korespondenci je zřejmé, v jakém rozsahu výměna probíhala: od Universal Edition knihovna získala téměř dvacet děl Bély Bartóka (od klavírních skladeb přes 44 dua pro dvoje housle, smyčcové kvartety č. 2, 4, 5 a 6 až po partitury prvních dvou klavírních koncertů, Hudby pro strunné nástroje, bicí a celestu

a skladby Cantata profana), Stravinského Kočičí ukolébavky, Pribautki, Rag-Time a Le Renard, Schönbergovy skladby Verklärte Nacht a Pierrot Lunaire, Bergova Vojčka, houslový koncert, klavírní sonátu a árii Der Wein, skladby Webernovy, Szymanowského, Enescovy, Satieho, Eislera, Mosolova, Joliveta, Franka Martina a Françoise Oliviera, ale též Monteverdiho, Janáčka (Sinfonietta) a Martinů (Fresky Piera della Francesca)! Knihovna obdržela rovněž některé svazky edice Die Reihe a gramofonové nahrávky elektronické hudby.

A ještě k práci knihovny ve druhé polovině 50. let: dnes už málokdo ví, že jejím prvním vedoucím byl skladatel Jiří Matys, jehož později, od roku 1964, vystřídal plukovník Ševčík, působící dříve na vojenské katedře. Vědeckými pracovníky byli dr. Zdeněk Srna a dr. František Hrabal a knihovna počítala i se dvěma pomocnými vědeckými silami studentů. O prázdninách 1954 se všichni pořádně zapotili, poněvadž původně dvě oddělené knihovny – divadelní a hudební – se přemísťovaly do nových prostor. A k náplni práce mimo jiné: pracovníci knihovny měli za úkol vystřihovat z denního tisku vše, co se týkalo nebo mohlo zajímat někoho na JAMU; tuto výstřížkovou službu plnila knihovna velmi dlouho.

P. S.

Ve 2. polovině 50. let byly na JAMU pouze katedra skladby, katedra zpěvu a operní režie, katedra instrumentální a katedra herecká. Dále existovala dvě studia – Operní a Divadelní – a kabinety marxismu-leninismu a teorie umění. Jiřímu Vysloužilovi, který se stal v únoru 1959 vedoucím kabinetu teorie umění, se nelíbilo podřízené postavení tohoto pracoviště, a tak ihned po svém jmenování žádal, aby byl kabinet přímo podřízen rektorovi školy a aby byl jeho vedoucí zván do schůzí umělecké rady. Vše mu bylo umožněno, neboť bylo oficiálně konstatováno, že kabinet teorie umění má hodně úkolů a plní je dobře. Mezi jeho úkoly patřila například propagace školy, vedení kroniky či organizace tzv. střed, spočívající v rozdělení středečního dopoledne mezi přesně určené aktivity – schůze, přednášky hostů, nebo tzv. divadlo hudby apod. Nu a netrvalo dlouho a výsledkem těchto aktivit byl následující zápis z kolegia rektora: „Dnem 1. února 1960 přeměňuje se dosavadní kabinet teorie umění na katedru. Jejím vedoucím bude odb. as. Dr. Jiří Vysloužil, dosavadní vedoucí kabinetu.“

A tak se i stalo. Jiří Vysloužil brzy poté odešel na univerzitu a vedoucím nové katedry se stal Karel Bundálek, tajemnicí Eva Horová a dalšími členy Josef Burjanek, Jan Trojan a Zdeněk Srna. Katedra pak zaštiťovala až do roku 1989 mnohé aktivity, zejména pořádání mezinárodních konferencí a publikační činnost.

Jindřiška Bártová

Erasmus v Linzi a Grazu

Ve dnech 15. – 19. 6. 2009 jsme v rámci programu ERASMUS uskutečnily monitorovací návštěvu na univerzitách v Linzi a Grazu.

Na Anton Bruckner Privatuniversität v Linzi, o kterou projevíli zájem studenti zpěvu z Hudební fakulty JAMU, nás přijala pracovnice zahraničního oddělení Mag. Johanna Breuer. Prezentovaly jsme aktuální dění na obou fakultách JAMU a možnost navázání spolupráce v dalším akademickém roce.

Anton Bruckner Privatuniversität spolupracuje s dalšími 20 univerzitami v Evropě v programu Erasmus. Jedním z vyučovaných studijních oborů je současný tanec, univerzita by uvítala spolupráci s pedagogy JAMU. Předaly jsme v té souvislosti materiály Ing. Davida Strnada, který byl Divadelní fakultou navržen na učitelkou mobilitu Erasmus, materiály Mgr. Hany Charvátové budou dodány dodatečně. Náměty na spolupráci budou projednány v jednotlivých katedrách a ateliérech.

Johanna Breuer nás provedla hlavní budovou školy, kde je soustředěna výuka hudebních oborů. Měly jsme také možnost zúčastnit se příprav večerního koncertu žesťového kvarteta v koncertním sále univerzity.

Na Universität für Musik und darstellende Kunst Graz jsme měli domluvenou schůzku s vedoucí zahraničního oddělení Mag. Irene Hofmann-Wellenhof a pracovnící oddělení – Michaelou Ritter. Projednaly jsme dosavadní a případnou další spolupráci v rámci programu Erasmus. Univerzita v Grazu kladně hodnotila mobilitu pedagoga barokní hudby na JAMU u doc. Barbary Marie Willi, Ph.D., a dále vystoupení studentů na výměnném koncertu v Grazu před několika lety (zvláště Zdeňka Plecha). Universität für Musik und darstellende Kunst Graz je společně s JAMU a dalšími šesti školami členem sítě CEEPUS (je t. č. jedinou sítí v oblasti hudby v Rakousku).

— Jana Hálová a Marie Káňová se zahraniční referentkou —
univerzity v Grazu Michaelou Ritter

Universität für Musik und darstellende Kunst Graz má přibližně 2 000 studentů, z nichž téměř jednu polovinu tvoří zahraniční studenti v prezenční formě studia. V současné době na této univerzitě studuje 40 zahraničních studentů v programu Erasmus. Vedení univerzity chce dosáhnout rovnováhy v počtu přijatých a vyjíždějících studentů. Zatím se tento záměr (výjezd studentů Erasmus z Grazu) z důvodu finanční náročnosti nedaří, vyjíždějící studenti Erasmus jsou v Rakousku financováni pouze z EU. Nízké životní náklady včetně případného ubytování na kolejích JAMU a možnost poskytnutí ubytovacího stipendia byla pro Univerzitu v Grazu zajímavá.

Předaly jsme k dalšímu projednání informace a materiály doc. Mgr. Jany Prekové a Mgr. Jana Štěpánka, pedagogů DIFA, z ateliéru scénografie. Z Univerzity v Grazu projevila zájem o mobilitu v letním semestru 2009/2010 jedna studentka tohoto oboru. Tak jako na univerzitě v Linzi, i zde se nabízí případná mobilita pedagogů vyučujících taneční předměty. Velmi dobře jsou zpracované materiály Bringing East and West, nabízející výuku některých studijních oborů na Divadelní fakultě v angličtině. Zaujalo každoroční pořádání mezinárodního festivalu SETKÁNÍ/ENCOUNTER.

Akreditace studijních oborů na Hudební fakultě v němčině se setkala s velkým zájmem, po zpracování budou zaslány studijní plány k jednotlivým oborům. Vzhledem k tomu, že partnerskými školami Univerzity v Grazu jsou i americké školy a další školy tzv. třetího světa, mohlo by se případně v budoucnu uvažovat o spolupráci v programu ERASMUS MUNDUS.

Nabídly jsme účast na kontrabasových kurzech pro studenty – s pozváním prof. Yogy, vyučujícího hru na kontrabas (pedagogická mobilita). Doporučily jsme studentům Univerzity v Grazu v příštím roce účast na letních Mezinárodních interpretačních kurzech. Pro katedru kompozice jsme přivezly sborník CAMERATY.

Vedoucí katedry zpěvu a operní režie Mgr. Zdeněk Šmukař nastínil před naším odjezdem možnost spolupráce s univerzitami v Grazu i Linzi na nastudování opery D. Cimarosy Tajné manželství v Komorní opeře (duben 2010),

případně na přípravě opery Evžen Oněgin (2011), která je v předběžném dramaturgickém plánu. O tuto spolupráci projevila Univerzita v Grazu velký zájem a požádala o průběžné informace.

Výuka některých studijních oborů (např. smyčcové nástroje) neprobíhá přímo v centru Univerzity v Grazu, ale v další lokalitě Oberschützen, vzdáleném 90 km od Grazu, s dobrým spojením z Vídně.

Letos byla otevřena nová budova pro konání hudebních a divadelních představení (včetně zkušebních sálů) s názvem MUMUTH (Musik und Musiktheater), kde

probíhala zkouška představení L'upupa od Hanse Wernera Henzeho.

Pracovnice zahraničního oddělení nás pozvaly na operu W. A. Mozarta Così fan tutte, kterou jsme zhlédly v budově Opernhaus.

Kolegyně na obou univerzitách v Linzi i Grazu překvapil vysoký počet vyjíždějících studentů ERASMUS na JAMU, zvláště na pracovní stáži. Byla hodnocena výborná prezentace JAMU, úroveň a množství informačních materiálů o obou fakultách.

Jana Hálová, Marie Káňová

Na stáži ve Vídni

Jak to všechno začalo?

V roce 2007 jsem studijně pobývala jeden semestr na vídeňské univerzitě múzických umění. Jako čerstvá bakalářka jsem byla nadšená možnostmi, které Vídeň umělcům a také milovníkům umění nabízí. IKM (Institut für Kulturmanagement und Kulturwissenschaften neboli Institut kulturního managementu a kulturních studií) je jedním z nejstarších pracovišť specializovaných na oblast arts managementu v celé jeho šíři. Obor je zde podporován a rozvíjen v hojně míře dodnes a je veden profesorem Otto Hofeckerem, se kterým se podařilo navázat spolupráci, a dnes se na jeho institutu objevují další studenti hudebního či divadelního manažerství z JAMU.

Vídeň podruhé...

Z Vídně jsem odjížděla nadšená a plná nových vizí a plánů. Díky pozitivní zkušenosti jsem se rozhodla zažádat si o pracovní stáž Erasmus ve stejném městě a v říjnu 2008 jsem odjížděla podruhé. Po magisterském studiu jsem byla studentkou prvního ročníku doktorského oboru hudební produkce. Stáž jsem plánovala spojit s realizací mezinárodního projektu, jehož uskutečnění je součástí studijního plánu.

Jak moje práce vypadala?

Pracovní stáž Erasmus není klasickou studijní stáží či výukovým programem, kde by byl kladen důraz na získání dostatku kreditů a kvalitu studia. Daleko důležitější je zkušenost z reálného, každodenního pracovního procesu v zahraničí.

Jako doktorandka se snažím spojovat teoretické poznatky uměleckého managementu s konkrétní realizací projektů, jako je organizování koncertů, celistvých hudebních a kulturních akcí a také vedení administrativy kulturního manažera. A přesně tyto činnosti byly i mou náplní práce v exil.arte.

exil.arte

Jde o nevládní neziskovou organizaci, úzce spolupracující také s již zmiňovanou univerzitou múzických umění. Spolek je kontaktním místem pro koordinaci projektů různých institucí, dalších spolků a osob, které se zabývají specifickou

tematikou exilového umění. Zejména jde o podporu, propagaci a popularizaci díla umělců, kteří byli ohroženi, zatraceni či dokonce zabiti nacistickým režimem. Exil.arte realizuje tyto aktivity samostatně či ve spolupráci s dalšími institucemi a osobami, hodnotí projekty a nabízí podporu pro disertační práce a jiné odborné publikace.

Mým projektem se staly „Navždy ztichlé hlasy“ („Music under the Nazi Regime“ či „Verstumte Stimmen“). Zajišťovala jsem zejména spolupráci exil.arte s německým „Zentrum für verfemte Musik“ a „Voix Etouffées“ – organizacemi podílejícími se na daném projektu, který byl dotován financemi Evropské unie. Mým hlavním úkolem byla organizace koncertů v České republice a Rakousku. Dále jsem byla zodpovědná za zpracování malé publikace, která se k projektu vázala. Podílela jsem se i na vědeckém výzkumu – díky mé práci ve Vídni jsem byla vybrána pro dvoutýdenní práci na londýnské univerzitě, kde jsem zkoumala archiválie dvou spolků založených rakouskými exulanty za druhé světové války v Británii – „Anglo-Austrian Society“ a „Anglo-Austrian Music Society“ (čili Anglicko-rakouská společnost a Anglicko-rakouská hudební společnost). Ke konci stáže jsem začala pracovat na projektu, který by měl využívat rakousko-české přeshraniční spolupráce a jehož cílem by byla organizace mezinárodní hudební soutěže prostřednictvím spolupráce HF JAMU s vídeňskou univerzitou.

Hledat problémy nebo jejich řešení?

Během své stáže jsem oceňovala zejména kontakt s muzikology, výbornými hudebníky, dramaturgy či kulturními manažery. Díky ní jsem také poznala dalšího vynikajícího profesora vídeňské univerzity Gerolda Grubera, který je zároveň vedoucím exil.arte. Kromě mnoha odborných poznatků jsem oceňovala jeho pozitivní přístup k práci a neutuchající energii. Práce v kulturní oblasti bývá někdy vyčerpávající, přesto však vyhledává pozitivní stránky věcí a vždy se zabývá řešením problémů, nikoliv jejich hledáním. Sečteno a podtrženo, doporučuji studijní i pracovní stáže všem studentům a ráda případným zájemcům poradím, pokud by se chtěli vydat do stejných končin jako já.

Lucie Šilerová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Milí čtenáři,

pod výše uvedenými logy budete v Občasníku nacházet informace týkající se projektů, které JAMU financuje ze Strukturálních fondů EU, konkrétně z ESF (Evropský sociální fond), a státního rozpočtu České republiky. Tyto informace budeme v průběhu projektu doplňovat o aktuální dění a případně obohatíme pro lepší představu i o pár fotografií.

V letošním roce JAMU zareagovala na vypsané první výzvy pro rok 2009 s výsledkem kladného přijetí žádosti o poskytnutí grantu na tři projekty (uspěly hned tři projekty ze čtyř podaných) pod následujícími názvy:

- 1) **Inovace studijního programu Hudební umění Hudební fakulty JAMU**
- 2) **Inovace výchovné dramatiky Nesyščíků v rámci studijního programu Dramatická umění Divadelní fakulty JAMU**
- 3) **Rozvoj výzkumného potenciálu Janáčkovy akademie múzických umění v Brně**

Doufáme, že budeme úspěšní i při podávání dalších připravovaných projektů, respektive po celé toto programovací období, které je vyhlášeno na období 2007–2013.

Zájemcům o bližší informace týkající se projektů EU pak doporučujeme kliknout na příslušné webové stránky na www.jamu.cz (sekce Projekty EU).

Poněvadž tým pracovníků JAMU, kteří se organizačně o EU projekty starají, se s nabývajícím agendou rozrostl o nové posily a některé pracovní pozice doznaly personálních obměn, rádi bychom zde v kostce tento tým představili.

Projekty EU zaštiťuje **Projektová kancelář (PK)** organizačně spadající pod rektorát JAMU. Hlavním cílem PK je metodické vedení projektových manažerů obou fakult JAMU a zabezpečování kvalitních podmínek pro plánování, realizaci a hodnocení projektů.

MgA. Lucie Abou – nově od konce září

na pozici **vedoucí Projektové kanceláře**. (V téže kanceláři předtím pracovala jako zástupce vedoucí.)

Mgr. Lucie Žáková – od konce září nově na pozici **zástupce**. (Dříve pracovala mj. na jednom zastupitelském úřadě v Praze, problematikou EU projektů se zabývala mimo hlavní pracovní poměr.)

Novým pojmem bude pro mnoho z nás v září tohoto roku vzniklé **Výzkumné centrum JAMU**.

Ing. Michal Trzos – **vedoucí Výzkumného centra** a zároveň **projektový manažer** projektu Rozvoj výzkumného potenciálu Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

MgA. Kamila Kostřicová – **asistentka** projektového manažera.

Dále se EU projektům samozřejmě věnují dosavadní projektoví manažeři jednotlivých fakult.

MgA. Jiří Matoušek – jako **projektový manažer DIFA** nastoupil v březnu 2009.

MgA. Kateřina Polášková – **projektová manažerka HF**, kde pracuje od roku 2005.

Výzkumné centrum JAMU dostává zelenou

Počátkem září 2009 Janáčkova akademie múzických umění zahájila realizaci nového projektu spolufinancovaného Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky s názvem **Rozvoj výzkumného potenciálu Janáčkovy akademie múzických umění v Brně**.

Cílem tohoto projektu je vytvořit podmínky pro práci zaměstnanců JAMU ve Výzkumném centru, zabývajících se výzkumem v oblasti scénických technologií a studentů vybraných oborů obou fakult s potenciálem pro vývojovou činnost v oblasti zvukové tvorby, akustiky a světelného designu.

Projekt přinese např. **nově zřízené, odhlučněné místnosti v prostorách**

IVU centra (Informační, výzkumné a ubytovací centrum) Astorka JAMU. Rovněž bude **zakoupeno potřebné vyspělé technologické zařízení a software**, na kterých budou pracovníci Výzkumného centra a vybraní studenti proškolení a vzdělávání. **Vzdělávací aktivity** jsou zaměřeny na nejnovější trendy v oblasti dané problematiky (akustika, zvuková tvorba, projekce a světelný design), čímž si všichni zúčastnění významně rozšíří škálu svých znalostí i praktických dovedností **v oblasti scénických technologií**. Budou tedy schopni zpracovávat i ty nejnáročnější úkoly, které na ně při současné míře technologického rozvoje mohou být kladeny. Studenti nebudou jen školeni, ale budou i přímo začleněni do řešení dílčích etap výzkumu a vývoje, které budou souviset s koncepcí Výzkumného centra. V rámci projektu bude připraven i **motivační systém a kariérní řád**, čímž se předpokládá zvýšení zájmu pracovníků a studentů o práci ve Výzkumném centru.

Nutno podotknout, že tento projekt by nebyl realizovatelný bez partnerství s **firmami Art Lighting Production, s. r. o. a DISK Multimedia, s. r. o.**, které zaměstnancům Výzkumného centra a vybraným studentům umožní přístup k novým technologiím, na kterých bude výzkum prováděn. Tato spolupráce je z hlediska dosavadních zkušeností JAMU pilotní, neboť zde poprvé dochází k přímé spolupráci školy s komerční sférou v oblasti výzkumu a vývoje.

V současné době probíhá vybavování Výzkumného centra hudební a projekční technikou. Dále jsou vytvářeny osnovy a náplně nově vznikajících kurzů – např. Základy akustiky, Sound design, Světelný design. Tyto kurzy by měly být studentům dostupné od zimního semestru 2010.

Garanty projektu jsou prof. MgA. Ing. Ivo Medek, Ph.D., (pro oblast zvukové tvorby a akustiky) a prof. PhDr.

Josef Kovalčuk (pro oblast světelného designu a projekcí), což jsou osobnosti ve vztahu k JAMU velmi známé a netřeba je více představovat. Naopak **novými tvářemi v projektu** jsou Ing. Michal Trzos a MgA. Kamila Kostřicová. Dále se na projektu podílejí pedagogové obou fakult JAMU.

Michal Trzos

Více informací o projektu, včetně aktualit, se dozvíte na webové adrese <http://esf.jamu.cz/projekty-jamu/0052.html>.

Inovace studijního programu Hudební umění Hudební fakulty JAMU

Dne 4. 5. 2009 byl zahájen projekt „**Inovace studijního programu Hudební umění Hudební fakulty JAMU**“, č. CZ. 1.07/2.2. 00/07.0345, spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost) a státního rozpočtu ČR. Projekt komplexně inovuje celý studijní program Hudební umění realizovaný Hudební fakultou JAMU. Přináší nové předměty rozšiřující studijní záběr směrem k méně frekventovaným oborům v ČR, zvyšuje pedagogickou připravenost studentů, přináší prvky nekontaktní výuky a zejména odstraňuje nedostatečný přímý kontakt studentů s domácím i zahraničním profesionálním prostředím během studia, a to hned několika způsoby. Součástí projektu jsou odborné kurzy se zahraničními lektory, orchestrální a sborové koncerty, dirigentské kurzy, stáže a praxe studentů v profesionálních institucích ad. Projekt rozvíjí flexibilitu budoucích absolventů a jejich schopnost vyrovnat se vysoké konkurenci na trhu práce po přechodu do praxe. Poznatky o reálné připravenosti studentů začlenit se do profesionálního prostředí, získané spoluprací s praxí, umožní HF upravit obsah předmětů studijního programu Hudební umění, a to jak z pohledu zaměstnavatelů, tak studentů samotných. Ukončení projektu je plánováno k 31. 12. 2011.

Garantem projektu je prof. MgA. Ing. Ivo Medek, Ph.D., v současné době proděkan HF JAMU. Projekt je koordinován projektovou manažerkou HF JAMU MgA. Kateřinou Poláškovou.

Kateřina Polášková

Podrobné informace o projektu je možno nalézt na webových stránkách: <http://esf.jamu.cz/projekty-jamu/0345.html>

Divadelní fakulta promlouvá k Neslyšícím

Počátkem června 2009 začala Divadelní fakulta JAMU realizovat projekt ESF zaměřený na inovaci oboru Výchovná dramatika Neslyšících. Cílem projektu je inovovat studijní program Výchovné dramatiky Neslyšících (VDN) tak, aby zvýšil jejich uplatnitelnost na trhu práce. Projekt je zaměřen na neslyšící i slyšící studenty oboru.

Nástroje, které k tomu budou v projektu využity, sestávají z inovace předmětů Pohybová výchova a Znakový jazyk, ze zajištění odborných stáží a praxí pro studenty a z navázání spolupráce se zaměstnavateli.

Dílčím cílem projektu je systematizace terminologie dramatické výchovy v českém znakovém jazyce a její ustálení v multimediálním slovníku znakového jazyka, který bude vydán na DVD.

Projekt začal na konci letního semestru akademického roku 2008/2009 a končí v září 2011.

Projekt je zaměřený na tři oblasti. Budou provedeny změny v předmětech Znakový jazyk a Pohybová výchova, aby studenty lépe připravily na potřeby trhu práce. Inovaci předmětů zajistí mladí neslyšící pedagogové. Ti je také na Divadelní fakultě JAMU budou vyučovat. Dále se studenti budou zúčastňovat odborných stáží ve školách – SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené v Praze a ZŠ a MŠ pro sluchově postižené v Brně, kde si pod supervizí zkušených učitelů vyzkouší svou pedagogickou práci. V rámci projektu bude také vytvořen multimediální slovník znakového jazyka vydaný na DVD. Slovník bude obsahovat terminologii dramatické výchovy a jeho smyslem je její ustálení v českém znakovém jazyce.

Do projektu jsou zapojeny i další organizace jako partneři JAMU. Jedná se o Divadlo Neslyším, Českou komoru tlumočnicků znakového jazyka, Mateřskou školu a Základní školu pro sluchově postižené v Brně (Novoměstská 21), Střední školu, Základní školu a Mateřskou školu pro sluchově postižené v Praze 5 (Výmolova 169) a Trojrozměr – Brněnské centrum českého znakového jazyka.

Rozpočet projektu činí 3.480.000 Kč. Z toho je více jak 80 % určeno přímo pro realizaci vzdělávacích aktivit

projektu. Zbytek pak k zajištění řízení, administrace a povinné publicity. Projekt je financován Evropským sociálním fondem (ESF) a státním rozpočtem ČR. Přitom prostředky ESF tvoří 85 % celkové dotace na projekt.

Projekt začal být realizován v poměrně hektickém období před začátkem letních prázdnin. I přes značně nabitý program studentů VDN v tomto období se však během června podařilo uskutečnit jak stáže v pražské škole pro sluchově postižené a v České komoře tlumočnicků znakového jazyka, tak dva intenzivní kurzy, jeden zaměřený na konverzaci ve znakovém jazyce a jeden na sportovní pohybové hry. V průběhu prázdnin byla také ve spolupráci s „Komorou“ připravena první varianta hesláře slovníku.

Červnové stáže studentů v pražské škole i v „Komoře“ byly propojeny s dalšími aktivitami těchto partnerů. Pražská škola zrovna pořádala 45. ročník celorepublikových Sportovních her sluchově postižených žáků, při kterých studenti VDN asistovali pedagogům školy. „Komora“ pak natáčela ukázky modelových situací do projektu TOND-Tlumočnicko očima neslyšícího dítěte. Studenti se zapojili do natáčení jednak jako herci a jednak jako odborní konzultanti modelových situací.

Po letních prázdninách, ještě před začátkem nového akademického roku, práce na projektu pokračovala stáží studentů v Divadle Neslyším. V jejím průběhu je připravována inscenace Pták ve vzduchu, ryba ve vodě, která se v příštím roce bude mj. prezentovat ve Vídni.

Se začátkem akademického roku na Divadelní fakultě JAMU se projekt konečně pořádně „rozjíždí“. Hned druhý říjnový týden proběhla první z pravidelných stáží na brněnské škole, začala také pravidelná výuka předmětu Znakový jazyk (teorie i konverzace) a realizoval se druhý intenzivní kurz sportovních pohybových her.

Projekt se tak dostává do pravidelného rytmu a tempa, ve kterém bude dva následující roky pokračovat.

Jiří Matoušek

Podrobné informace naleznete na adrese: <http://esf.jamu.cz/projekty-jamu/0367.html>, matousek@jamu.cz, klapka 542 591 334, 733 127 618

Kdyby tisíc kontrabasů

Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně ve spolupráci s Českou společností kontrabasistů letos v září uvedla již devátý ročník Mezinárodního setkání kontrabasistů. O této ve světě ojedinělé akci a vůbec o tom, jak toto setkání vlastně vzniklo, jsem si povídal se zakladatelem tohoto velmi netradičního podniku, s panem docentem **Miloslavem Jelínkem**, pedagogem Hudební fakulty JAMU a rovněž i sólo-kontrabasistou Filharmonie Brno.

Pane docente, jak Mezinárodní setkání kontrabasistů vzniklo?

Tato akce vznikla v roce 1998 a bylo to z popudu mého a kolegy z Filharmonie Brno pana Martina Šranka, se kterým jsme založili Českou společnost kontrabasistů za účelem vzdělávání v našem oboru, pořádání soutěží atd. Hlavní akcí je právě Mezinárodní setkání kontrabasistů, které se zpočátku konalo pod hlavičkou České společnosti kontrabasistů. Postupem času se akce začala rozvíjet a mohutnět a Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně o tuto akci projevila zájem. Pro nás toto spojení bylo rovněž zajímavé, proto je tedy nyní hlavním pořadatelem Hudební fakulta JAMU a Česká společnost kontrabasistů je odborný garant tohoto setkání, čili pedagogové jsou členy společnosti a celou svoji práci v rámci tohoto setkání dělají za symbolický honorář, protože takové množství odborných lidí by bylo velmi obtížné zaplatit. První ročník setkání trval tři dny a šlo se nás zhruba dvacet. Letos jsme uskutečnili již ročník devátý, který trval týden, a přivítali jsme 97 účastníků a pedagogů z 25 zemí nejen z Evropy, ale z celého světa.

Jak setkání probíhá?

Setkání probíhá formou koncertů, interpretačních kurzů, všichni účastníci se zúčastní hry v orchestru, který je složen jen ze samých kontrabasů, a na závěr se koná interpretační soutěž, která má dvě kategorie. První kategorie je do 19 let a druhá do 30 let. Program je tedy naplněný od rána až do večera a není jen o vzájemném přátelském povídání, ale o skutečné práci, kdy vše probíhá formou mistrovských kurzů. Letos vyučovalo 17 pedagogů a každý ze studentů měl možnost pěti vyučovacích lekcí. Kromě účastníků a pedagogů však přijede Setkání navštívit také množství přátel, a to jak z odborné, tak laické veřejnosti, kteří si nás chtějí třeba i jen poslechnout. Přivítali jsme přátele domácí, třeba z Olomouce, ale i ze zahraničí, např. z Vídně. Pokud bychom tedy sečetli celý počet kontrabasistů, kteří se zde v týden našeho setkání objevili, bylo by to něco kolem sto třiceti.

Jaká země byla letos nejvíce zastoupená?

Je to velmi zajímavé, ale řekl bych, že letos to bylo nejspíše Slovensko. Bylo tu také hodně účastníků z Německa. Účastníci k nám jezdí i ze Spojených států amerických, z Brazílie, dokonce i z Číny, poprvé byl letos zastoupen i Izrael. Prakticky tu máme takovou všehochuť.

Liší se nějakým způsobem přístup ke hře na kontrabas u účastníků z exotických zemí, jako je třeba právě Čína, od hráčů našeho evropského prostoru?

Školy jsou velmi různé. Hra na kontrabas jako sólový nástroj se vyvíjí do dneška a ve srovnání například se hrou na housle tak jednotná není. Slovo „opožděný“ by byl ale špatný výraz – cesta k sólovému hraní se vyvinula později, protože hrát na kontrabas jako takový je velmi obtížné. Vždyť ještě v 18. století se hrávalo v rukavicích, aby si hráči nepoškodili prsty! Metodické a technické postupy jsou stále ve vývoji a rozdíly ve světě jsou obrovské. Zájem o naše kontrabasové kurzy pramení také z toho, že česká kontrabasová škola byla jedna z prvních ve světě vůbec, čili ve vývoji je nejdále a pro studenty je velmi přínosná, protože se zde dozví zajímavé věci. Pro nás jako pro pedagogy je zajímavé vidět, jak se pracuje jinde, a takové postřehy nejsou někdy vůbec od věci. Měli jsme tu např. dva kolegy z Rumunska, jejich škola je hodně podobná té naší, brněnské, ale používá např. odlišné prstoklady, jiné tvoření tónů. Navzájem je to velmi obohacující. Samozřejmě nejen z technického, ale i lidského hlediska.

Od tématu kontrabas ale jen tak odbíhat nebudeme. Několik otázek jsem položil i zahraničnímu studentu hry na kontrabas na Hudební fakultě JAMU, **Gunārsovi Upatnieksovi**, který zvítězil v prestižní mnichovské kontrabasové soutěži ARD. O tom, že pobaltská země se dere do popředí hudebních velmocí, není pochyb. Vzpomeňme třeba úžasnou mezzosopranistku Elinu Garancu, jejíž CD nahrávka I CAPULETI E I MONTECCHI, kterou vydala letos v únoru spolu s další velkou tváří světových operních scén Annou Netrebko, nenechá nikoho pochybovat o tom, že Lotyšsko má světu skutečně co sdělit. Tento fakt stejně dobře podtrhují i houslista Gidon Kremer, violoncellista Mischa Maisky a mnoho dalších.

Gunārsi, co tě přivedlo až do České republiky?

Poprvé jsem byl v České republice v roce 2005 právě na Mezinárodním setkání kontrabasistů. Seznámil jsem se tu s docentem Miloslavem Jelínkem, díky kterému jsem tu začal i studovat.

Jak jsi vlastně přišel na myšlenku stát se kontrabasistou?

Moje rodina je velmi muzikální. Matka hraje na housle a otec na kontrabas. Tohle byl asi jeden z hlavních důvodů.

Pokud jen na chvíli odbočím od tématu hudba, zeptám se tě na Lotyšsko. V čem vidíš hlavní rozdíly mezi Českou republikou a Lotyšskem?

Nejdříve musím říci, že Česká republika je mnohem větší země než Lotyšsko. V Lotyšsku se naprostá většina veřejného a kulturního života odehrává v Rize, což je hlavní město. Tady v České republice je více větších měst, jako je třeba Brno, Olomouc nebo Ostrava a další, kde je mnoho kulturních akcí.

Letos jsi zvítězil v prestižní mnichovské kontrabasové soutěži ARD. Co ti účast na této soutěži přinesla?

Soutěž ARD v Mnichově je jedna z nejdůležitějších na světě a nabízí velkou publicitu, navíc může přinést i sólové koncerty nebo účast na nejrůznějších hudebních festivalech.

Jaké máš plány do budoucna?

Letos chci dokončit studium na JAMU u profesora Miloslava Jelínka a potom už jen to, co dá život!

Rozmlouval Tomáš Cafourek

— Rekordní množství kontrabasistů před Hudební fakultou —

Noví profesori a docenti

prof. PhDr. Silva Macková, DIFA
prof. MgA. František Novotný, HF

doc. MgA. Renata Ardaševová, HF
doc. Mgr. Aleš Bergman, Ph.D., DIFA
doc. Mgr. Jana Ryšánková, HF
doc. Mgr. Jan Zbavitel, HF

Životní jubilea pedagogů a zaměstnanců JAMU (červenec – prosinec 2009)

Červenec

JUDr. Lenka Valová

Srpen

Jaromír Honzák
doc. Martin Smolka

Září

MgA. Bohuslav Matoušek
doc. Mgr. Emil Skoták

Říjen

Oldřich Buček
doc. Mgr. Václav Kunt
prof. Ctibor Turba

Listopad

prof. Jarmila Krátká

Prosinec

Natalia Achaladze
Ing. Josef Bartoň
Mgr. Karel Hegner
František Kratochvíl
doc. Vladimíra Sláviková

Ediční středisko JAMU

(vyšlo v roce 2009)

Aujezdský, Pavel: *Od knížky k televiznímu filmu*

Bělský, Vratislav: *Hudba baroka*

Brecht, Bertolt: *Kupování mosazi*

Jarešová, Ivana: *English Texts for students of music management of Music Faculty of JAMU*

Havlíčková, Margita: *Profesionální divadlo v královském městě Brně 1668–1733*

Hořínek, Zdeněk: *Úvod do praktické dramaturgie*

Hořínek, Zdeněk: *Život jako hra*

Hynšt, Miloš: *O divadle trochu jinak*

Karlík, Josef: *Cesty k herectví*

Kovalčuk, Josef: *Téma: autorské divadlo*

Krejčí, Hana: *Základní typy právních forem profesionálních divadel v České republice a jejich vliv na proces řízení*

Lepoldová, Jana: *Taneční gymnastika*

Medek, Ivo – Piňos, Alois: *Order in Music Composition and Means of its Construction*

OBČASNÍK JAMU 2009/II

Redakčně připravili

Zdeňka Stejskalová a Miroslav Plešák

za spolupráce Jindřišky Bártové

E-mail: stejskalova@jamu.cz

Grafická úprava a sazba:

Donato, Šaracova 2, Brno

Tisk: Ediční středisko JAMU

www.jamu.cz/organizacni-struktura/edicni-stredisko/

Autoři Občasníku 2009/II:

prof. PhDr. Jindřiška Bártová, HF JAMU

prof. Nika Brettschneiderová, DIFA JAMU

BcA. Tomáš Cafourek, student HF JAMU

prof. PhDr. Václav Cejpek, rektor JAMU

prof. Alois Hajda, režisér, emeritní rektor JAMU

Jana Hálová, studijní referát JAMU

doc. Jana Hlaváčková, herečka, DIFA JAMU

doc. Miloš Hynšt, režisér

Marie Káňová, zahraniční referát JAMU

prof. PhDr. Josef Kovalčuk, DIFA JAMU

doc. Ladislav Lakomý, herec

BcA. Pavel Lojda, student HF JAMU

MgA. Jiří Matoušek, projektový manažer DIFA JAMU

prof. Petr Oslzlý, ředitel CED, DIFA JAMU

prof. PhDr. Miroslav Plešák, prorektor JAMU

MgA. Kateřina Polášková, projektová manažerka HF JAMU

doc. MgA. Vít Spilka, děkan HF JAMU

prof. Adolf Sýkora, HF JAMU

MgA. Lucie Šílerová, doktorské studium na HF JAMU

Ing. Michal Trzos, Výzkumné centrum JAMU

JUDr. Lenka Valová, kvestorka JAMU

prof. Alena Veselá, emeritní rektorka JAMU

Mojmír Weimann, Národní divadlo Brno

Autoři fotografií: Tomáš David,

Jana Hálová, Petr Francán,

Pavel Nesvadba, archiv doc. Jelínka, archiv JAMU a ND Brno

Malý divadelní festival na velké filmové škole

Nevelká skupina pedagogů a studentů Divadelní fakulty JAMU v čele s děkanem doc. Srbou byla pozvána na 29. mezinárodní festival VGIK (Všeruský státní institut kinematografie S. A. Gerasimova) v Moskvě. Letošní ročník (2. – 7. října) se konal v rámci oslav 90. výročí vzniku této světově významné univerzity, mezi jejímiž učiteli a žáky nacházíme jména Ejzenštejn, Bondarčuk, Tarkovskij, Šukšin, Michalkov... Divadelní fakulta, která vyhledává herecké talenty pro film, je jen menší částí VGIKu a v rámci studentského filmového festivalu, zastoupeného stovkami mladých tvůrců z celého světa, pořádá soutěžní konfrontaci několika škol a inscenací. Letos zde bylo zastoupeno Bulharsko (Sofia), Velká Británie (Glasgow), Polsko (Lodž) a moskevské školy VGIK, GITIS a Školní studio MCHAT.

Naši studenti, Veronika Lazorčáková, Darina Kovářová a Tomáš David, tentokrát nesoutěžili. Ve spolupráci s posluchači VGIK a pod vedením pedagogů Grigorije Lifanova a Oxany Smilkové připravili neobyčejně zajímavý workshop, zaměřený na hledání interpretace postav a situací z Čechovova

Ivanova. Děkan Divadelní fakulty doc. Zbyněk Srba prohloubil kontakty s prestižní moskevskou školou a otevřel další možnosti spolupráce. Průčelí školy zdobí sousoší velikánů VGIK; mezi nimi (zleva) O. Smilková, D. Kovářová a V. Lazorčáková. -mpl-

Doktorandská konference na Hudební fakultě JAMU

Jako každým rokem se i letos konala na Hudební fakultě JAMU doktorandská konference (2. dubna 2009 v učebně č. 205), na níž studenti prezentovali části ze svých budoucích disertačních prací. Konference se aktivně zúčastnilo osm studentů, z toho dvě studentky z oboru Hudební produkce a šest studentů z oboru Interpretace a teorie interpretace. Lucie Šilerová hovořila o situaci profesionálních symfonických těles u nás ve srovnání s evropskými zeměmi, Vladimíra Borková o etice hudební kritiky. Václav Barth se zabýval interpretačními problémy Janáčkova Zpísničku zmizelého,

Jan Ondrejka situací v Brně v době mezi dvěma světovými válkami v souvislosti s písňovou tvorbou v té době vznikající, Petra Matějová přiblížila detailní problémy související s Voříškovými rukopisy a prvními tisky jeho skladeb, Petr Hojač nastínil problematiku francouzské trubkové školy a jejího šíření v Evropě ve 2. polovině 20. století, Kateřina Janda Prokopová seznámila publikum s klavírní tvorbou brněnského skladatele Jana Nováka a Štěpán Filípek se zápisy skladeb Krzystofa Pendereckého. Ke všem referátům zazněly ihned koreferáty kolegů a k některým se rozvinula i věčná diskuse. Původně plánovaná generální diskuse se bohužel nemohla uskutečnit pro časovou kolizi s pietním aktem k uctění památky prof. Bohumila Smejkal. Jindřiška Bártová

DĚKANSTVÍ DIVADELNÍ FAKULTY JANÁČKOVY AKADEMIE MUSICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ.	
Č. j.: 1663/div./53/T/D	Brno, dne 29. května 1953.
Věc:	S. Vladislav Menšík, Brno, Špitálky 8.
Podle usnesení rady vysoké školy jsou studenti, kteří se nedostaví bez předchozí omluvy do individuálních přednášek a cvičení, povinnihradit náklad, který vznikl škole neomluvenou hodinou. Protože jste se 16. dubna t.r. nedostavil do hodiny zpěvu bez předchozí omluvy, předpisujeme Vám k úhradě náklad na tuto neomluvenou hodinu v částce 143.- Kčs. Náhradu zaplatte do 5. června t.r. na rektorátě u s. Mikuše. Proti našemu opatření se můžete odvolat do 14ti dní po doručení tohoto výměru k rektorovi.	
tajemník.	děkan divadelní fakulty.
ZMT 01-04 - 1691	

— V archívu Divadelní fakulty byl nalezen inspirativní dokument (s vybledlými podpisy a chybně uvedeným křestním jménem studenta herectví Vladimíra Menšíka) —